

**REPUBLIKA SRPSKA
VIŠI PRIVREDNI SUD**

**AKTUELNA PITANJA
IZ PRAKSE PRIVREDNIH SUDOVA
REPUBLIKE SRPSKE**

**Radni materijal za seminar
(pitanja sa odgovorima)**

Banja Luka, novembar 2023. godine

S a d r Ź a j

	Broj pitanja	Str.
I. PARNIČNI POSTUPAK	1-3	3
II. IZVRŠNI POSTUPAK	4-17	5
III. UPIS U REGISTAR	18-20	25
IV. STEČAJ	21-25	29
V. LIKVIDACIJA	26-27	36
VI. MATERIJALNO PRAVO	28-30	38
VII. SUDSKE TAKSE	31-34	42
VIII. MJENICA	35	46

U tekstu se često koriste sljedeće skraćenice:

- ZPP: Zakon o parničnom postupku ("Službeni glasnik RS", broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13),
- ZIP: Zakon o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17 i 66/18),
- ZOO: Zakon o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04),
- ZS: Zakon o stečaju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 16/16),
- ZSP: Zakon o stečajnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 67/02, 77/02, 38/03, 96/03, 68/07, 12/10 i 16/10),
- ZRPS: Zakon o registraciji poslovnih subjekata (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 67/13, 15/16 i 84/19),
- ZPD: Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 127/08, 57/09, 100/11, 67/13 i 100/17),
- ZM: Zakon o mjenici („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 32/01)
- VPS: Viši privredni sud,
- OPS: okružni privredni sud

I. PARNIČ NI POSTUPAK

1. PITANJE:

Stranke su za rješavanje eventualnih sporova po ugovoru o izvođenju radova ugovorile nadležnost suda prema sjedištu ugovarača iz Republike Srbije (Novi sad), koji je banci u Republici Srpskoj podnio na naplatu mjenicu izdanu od strane ugovarača iz Republike Srpske. Koji sud je nadležan za postupanje po tužbi ugovarača iz Republike Srpske radi utvrđenja ništavosti mjenice, koju je on izdao kao sredstvo obezbjeđenja vraćanja avansa, odnosno da li će sud u Republici Srpskoj postupati po takvoj tužbi ili će se oglasiti nenadležnim, ukinuti provedene radnje i odbaciti tužbu?

ODGOVOR:

Prema članu 52. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, dalje: ZPP), ako zakonom nije određena isključiva mjesna nadležnosti nekog suda, stranke se mogu sporazumjeti da im u prvom stepenu sudi sud koji nije mjesno nadležan, pod uslovom da taj sud stvarno nadležan.

Članom 49. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 43/82 i 74/82 – u daljem tekstu: ZRSN), koji će se, prema članu 458. ZPP, primjenjivati do stupanja na snagu posebnog zakona, stranke se mogu sporazumjeti o nadležnosti stranog suda samo ako je barem jedna od njih strani državljanin ili pravno lice sa sjedištem u Inostranstvu, a nije riječ o sporu za koji postoji, prema odredbama tog ili drugog zakona, isključiva nadležnost suda u Bosni i Hercegovini, a prema članu 19. ZRSN, za ugovor je mjerodavno prvo koje su izabrale ugovorne strane, osim ako tim zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

U konkretnom slučaju ugovorena je nadležnosti suda prema sjedištu ugovarača iz Novog Sada, pri čemu nisu ugovoreni nikakvi izuzeci, a davanje mjenica kao sredstva obezbjeđenja je regulisano ugovorom.

Napominje se da je u članu 39. ZPP regulisana nadležnost po mjestu plaćanja, tako što je za suđenje u sporovima imaoca mjenice ili čeka protiv potpisnika nadležan, pored suda opšte mjesne nadležnosti, i sud mjesta plaćanja.

Međutim, ta zakonska odredba nije mjerodavna za konkretni slučaj, jer se nadležnost po mjestu plaćanja odnosi na spor imaoca odnosno korisnika mjenice (remitent), dok je tužilac u konkretnom slučaju lice koje je izdalo mjenicu (trasant), kao i iz razloga što je nadležnost po mjestu plaćanja vid izberive, a ne isključive nadležnosti.

Takođe, član 109. Zakona o mjenici („Službeni glasnik RS“ broj 32/01), propisuje da je za sporove koji se pokreću na osnovu tužbe imaoca mjenice protiv njenih potpisnika nadležan sud na čijem se području nalazi mjesto plaćanja. Međutim, u konkretnom slučaju ni to nije mjerodavan propis u pogledu nadležnosti, jer tužilac nije imalac odnosno korisnik mjenice (remitent), već je potpisnik mjenice (trasant).

Takođe treba imati u vidu da bi se podnošenjem prigovora protiv rješenja o izvršenju određenog na osnovu mjenice kao vjerodostojne isprave, prema članu 50. stav 4. ZIP, prijedlog

za izvršenje smatrao tužbom, a prema članu 45. ZPP, za suđenje u sporovima koji nastaju u toku i povodom sudskog ili administrativnog izvršnog postupka mjesno je isključivo nadležan sud na čijem se području nalazi sud koji sprovodi izvršni postupak. Međutim, povjerilac bira pravna sredstva i postupak koji su za njega najefikasniji i najekonomičniji.

2. PITANJE:

Da li se u parnici zbog smetanja posjeda može odrediti sudska mjera obezbjeđenja odnosno privremena mjera?

ODGOVOR:

Postupak u parnicama zbog smetanja posjeda regulisan je članovima 423. – 427. ZPP. Prema članu 424. ZPP, pri određivanju rokova i ročišta po tužbama zbog smetanja posjeda sud će uvijek obraćati naročitu pažnju na potrebu hitnog rješavanja prema prirodi svakog pojedinog slučaja. Pri tome, sud može odrediti i rokove kraće od onih predviđenih odredbama tog zakona o redovnom postupku.

Dakle, radi se o postupku koji je hitne prirode, pa se opravdano postavlja pitanje potrebe i svrhe predlaganja i određivanja sudske mere obezbeđenja i privremene mjere.

Prema članu 425. ZPP, raspravljanje o tužbi zbog smetanja posjeda ograničiće se samo na raspravljanje i dokazivanje činjenica posljednjeg stanja posjeda i nastalog smetanja. Isključeno je raspravljanje o pravu na posjed, o pravnom osnovu, savjesnosti ili nesavjesnosti posjeda ili o zahtjevima za naknadu štete.

Međutim, prema članu 269. stav 1. ZPP, mjera obezbjeđenja može se odrediti: 1) ako predlagač obezbjeđenja učini vjerovatnim postojanje potraživanja ili prava i 2) ako postoji opasnost da bi bez takve mjere protivnik obezbjeđenja mogao spriječiti ili znatno otežati ostvarivanje potraživanja, posebno time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti, opteretiti ili na drugi način njom raspolagati odnosno promijeniti postojeće stanje stvari ili na neki drugi način štetno uticati na prava predlagača obezbjeđenja.

Dakle, drugačiji je obim dokazivanja u pogledu smetanja posjeda i mjere obezbjeđenja, Pa odlučivanje o mjerama obezbeđenja, koje se relativno često predlažu u parnicama zbog smetanja posjeda, ima za posljedicu neopravdano i nepotrebno odgovaranje postupka,

Naime, radi odlučivanja o mjeri obezbeđenja potrebno je utvrditi za to relevantne činjenice, što iziskuje izvođenje odgovarajućih dokaza, zavisno od sadržaja predložene mjere (čitanje isprava, saslušanje stranaka i svjedoka, vještačenje i dr.), što izlazi izvan okvira dokazivanja propisanog imperativnom odredbom člana 425. ZPP.

Pri tome su česte povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na urednost prijedloga za određivanje mjere obezbeđenja i privremene mere, kojima se iscrpljuje tužbeni zahtjev, iako je članom 272. ZPP propisano da nabrojane mjere radi obezbjeđenja potraživanja koje je usmjereno na određenu stvar ili njen dio ne smiju u cjelini obuhvatiti zahtjev koji se njima obezbjeđuje. To dovodi do ukidanja rješenja o određivanju predloženih mjera i vraćanja predmeta na ponovni postupak, a time i do daljeg nepotrebno odugovlačenja postupka, čime

se dovodi u pitanje smisao takvog postupanja po tužbi zbog smetanja posjeda i određivanja mjere obezbeđenja.

Napominje se da nije moguće razdvajanje postupka po tužbi i postupka radi određivanja mjere obezbeđenja, jer mjera obezbeđenja ne može egzistirati bez potraživanja koje se obezbeđuje tom mjerom.

Iz navedenih razloga mjere obezbeđenja u parnicama zbog smetanja nisu isključene odredbama ZPP, ali bi se mogle odrediti vodeći računa o ispunjenosti uslova i hitnosti postupanja.

3. PITANJE:

Prvostepenom presudom usvojen je tužbeni zahtjev, ali je drugostepenom presudom uvažena žalba tuženog i prvostepena presuda preinačena tako što je odbijen tužbeni zahtjev. Ako se usvoji prijedlog tužioca za ponavljanje postupka i ukine drugostepena presuda kojom je preinačena prvostepena presuda, a iz razloga predviđenih članom 255. stav 1. tačka 9. ZPP (nove činjenice ili novi dokazi), da li će se predmet vratiti na ponovni postupak drugostepenom sudu (koji će u ponovnom postupku odbiti žalbu i potvrditi prvostepenu presudu) ili prvostepenom sudu (koji će ponovo donijeti istu odluku).

ODGOVOR:

Dokazi se predlažu u tužbi (član 53. ZPP) i najkasnije na pripremnom ročištu (član 77. ZPP), te u toku glavne rasprave, ako stranke učine vjerovatnim da ih bez svoje krivice nisu bile u mogućnosti iznijeti, odnosno predložiti na pripremnom ročištu (član 102. stav 2. ZPP), kao i u žalbi, ako žalilac pruži dokaze da ih bez svoje krivice nije mogao iznijeti odnosno predložiti do zaključenja glavne rasprave (član 207. stav 1. ZPP).

Ako se razlog za ponavljanje postupka odnesi na drugostepenu presudu (npr. stranka, u smislu člana 255. stav 1. tačka 9. ZPP, nađe ili stekne mogućnost da upotrijebi nove dokaze na osnovu kojih je za stranku mogla biti donijeti povoljnija odluka da su ti dokazi bili upotrijebljeni u ranijem postupku), potrebno je ukinuti i drugostepenu i prvostepenu presudu i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovni postupak, iako će prvostepeni sud donijeti istu prvostepenu presudu, ali sa drugačijim obrazloženjem.

U prilog toga je i činjenica da drugostepeni sud ne može cijeliti dokaz koji nije bio izveden u prvostepenom postupku.

Zbog toga će prvostepeni sud u ponovnom postupku savjesno i brižljivo ocijeniti svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno, pa će pravilnom primenom procesnog i materijalnog prava donijeti pravilnu i na zakonu zasnovanu odluku, dajući za to zato valjane razloge.

II. IZVRŠNI POSTUPAK

4. PITANJE:

Odredbama iz člana 50. Zakona o izvršnom postupku regulisan je postupak povodom prigovora protiv rješenja o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave.

Odredbom iz člana 50. stav 4. ZIP regulisano je da će se po automatizmu prijedlog za izvršenje smatrati tužbom, ako se rješenje o izvršenju pobija u potpunosti, odnosno da će se postupak nastaviti po pravilima parničnog postupka.

Kako se ovom slučaju odlučuje o upravljanju postupkom, u kojim slučajevima postoji obaveza suda da donese zaključak (član 11. stav 4. ZIP), može li sud kada se rješenje o izvršenju po osnovu vjerodostojne isprave pobija u potpunosti (član 50. stav 4. ZIP) po prigovoru izvršenika, zaključkom (a ne rješenjem) odrediti da se „prijedlog za izvršenje smatra tužbom i dalji postupak nastavlja o odredbama parničnog postupka“ ?

ODGOVOR:

Postupak izvršenja na osnovu vjerodostojne isprave određen je odredbom člana 50. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 94/14, 5/17 - dalje: ZIP). Rješenje o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave izvršenik može pobijati u cjelini ili samo djelimično i to obrazloženim prigovorom. Ako nije određeno u kom dijelu izvršenik pobija rješenje, sud će obim pobijanja cijeliti na osnovu obrazloženja. Ako se rješenje o izvršenju pobija u potpunosti ili samo u dijelu kojim je utvrđeno postojanje potraživanja, prijedlog za izvršenje smatraće se tužbom i u tom slučaju sud će postupati po odredbama parničnog postupka. Izvršni sud će odgoditi izvršenje koje će nastaviti na prijedlog tražioca izvršenja, nakon pravosnažnosti odluke parničnog suda ako tražilac izvršenja uspije sa tužbom. Ako sud u parničnom postupku odbije tužbeni zahtjev i ukine rješenje o izvršenju u pobijanom dijelu, naložiće obustavu izvršnog postupka. Izvršni sud će konstatovati rješenjem da je izvršni postupak obustavljen i ukinuće provedene radnje u izvršnom postupku. U slučaju kada se rješenje o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave pobija u dijelu kojim je odgođeno izvršenje dalji postupak se nastavlja kao postupak po prigovoru protiv rješenja o izvršenju donesenom na osnovu izvršne isprave.

Članom 11. stav 4. ZIP je određeno da se zaključkom izdaje nalog sudskom izvršiocu za sprovođenje svih ili pojedinih radnji u izvršnom postupku, te odlučuje o upravljanju postupkom i o drugim pitanjima, kad je to predviđeno ovim zakonom.

Članom 50. ZIP nije predviđeno da se zaključkom određuje da u slučaju izjavljivanja prigovora, prijedlog za izvršenje se ima smatrati tužbom. Protiv zaključka nije dozvoljena žalba shodno odredbi člana 12. stav 6. ZIP. Članom 12. ZIP su propisani pravni lijekovi u izvršnom postupku i to prigovor i žalba, osim ako ovim zakonom nisu isključeni. Na primjer Zakonom o izvršnom postupku u članu 80. stav 1. ZIP izričito je predviđeno da o načinu utvrđivanja vrijednosti nepokretnosti, sud odlučuje zaključkom. Sud donosi zaključak o prodaji nepokretnosti (član 82. stav 1. ZIP). Uslovi prodaje unose se u zaključak o prodaji (član 85. ZIP). Nakon što se donese rješenje o dosudi nepokretnosti, sud će na zahtjev kupca naložiti zaključkom da se nepokretnost isprazni i preda kupcu (član 111. stav 1. ZIP), dok je članom 112. stav 1. ZIP određeno da će sud rješenjem na prijedlog kupca narediti drugim licima koji ne raspolažu valjanim pisanim pravnim osnovom za korištenje nepokretnosti, da je predaju kupcu.

Odluke u izvršnom postupku donose se u formi rješenja i zaključka. Zaključkom se upravlja postupkom i izdaje nalog službenom licu radi preduzimanja i provođenja pojedinih izvršnih radnji u cilju provođenja izvršenja. Zaključkom se odlučuje i kada je to predviđeno ovim zakonom.

U formi rješenja kao procesna radnja suda, odlučuje se o meritumu. Npr. o osnovanosti prijedloga za izvršenje i drugih traženja o kojima se odlučuje na osnovu odredbi samog ZIP ili shodnom primjenom ZPP-a (član 21. ZIP).

Nema pouzdanog kriterija na osnovu koga bi se sa sigurnošću moglo utvrditi kada se u izvršnom postupku odlučuje rješenjem odnosno zaključkom.

U pojedinim slučajevima ZIP je propisao da se odluka donosi u formi rješenja iako se radi o odluci o procesnom pitanju (rješenje o obustavi postupka, promjeni sredstava izvršenja, odbacivanju prijedloga za izvršenje ili prigovor izvršenja). U drugim slučajevima odluka se donosi u formi zaključka iako je ranije bilo propisano da se donosi rješenje (zaključak o utvrđivanju vrijednosti nekretnine i dr.).

Stavovi i sudska praksa potvrđuju razliku između slučajeva u kojima se odlučuje rješenjem, a u kojima se odlučuje zaključkom.

Ako se odlučuje o procesnim pitanjima upravljanja postupkom, onda se donosi odluka u formi zaključka, iako je sud donio odluku u formi rješenja, jer je bitan sadržaj odluke kojom se upravlja postupkom, a ne namiruje tražilac izvršenja. Zaključkom se ne rješava u meritumu, već se redovno odlučuje o upravljanju postupkom i preduzimanju određenih izvršnih radnji. Odluka iz zaključka se konzumira u rješenju koje se može pobijati redovnim pravnim lijekom. Ovo je u cilju ubrzanja izvršnog postupka (jer protiv zaključka nije dozvoljena žalba) i ostvarenja načela ekonomičnosti postupanja.

5. PITANJE:

Na prijedlog tražioca izvršenja doneseno je rješenje o izvršenju kojim je određeno da se izvršenje ima sprovesti na pokretnim stvarima izvršenika.

Sudski izvršilac je izvršio popis i zapljenu pokretnih stvari izvršenika.

Tražilac izvršenja je, nakon toga, podnio prijedlog za promjenu predmeta izvršenja:

a) prije održavanja prvog ročišta za javnu prodaju

b) poslije ročišta za javnu prodaju.

Da li će sud dozvoliti promjenu predmeta izvršenja, jer se ne radi o situaciji kada izvršenje nije nemoguće provesti, već da tražilac izvršenja više nema interes da se izvršenje sprovede na predmetu koji je predložio u inicijalnom prijedlogu.

Da li nastaviti izvršenje kada pljenidbenim popisom nisu zaplijenjene pokretne stvari u vrijednosti koja je dovoljna za namirenje tražioca izvršenja ?

ODGOVOR:

Odredbom člana 8. stav 1. ZIP je propisano da sud rješenjem određuje izvršenje onim sredstvom i na onim predmetima koji su navedeni u izvršnom prijedlogu. U skladu sa stavom

2. istog člana moguće je predložiti više sredstava ili više predmeta izvršenja, s tim da sud može ograničiti izvršenje samo na neke od tih sredstava ili predmeta, ako su dovoljni za ostvarenje potraživanja. Stav 3. navedenog člana reguliše mogućnost predlaganja novog sredstva ili predmeta izvršenja, o čemu će sud odlučiti rješenjem. Novo sredstvo ili predmet izvršenja se može predložiti samo u situaciji kada se izvršno rješenje o izvršenju na određenom predmetu ili sredstvu ne može sprovesti.

Nakon izvršenog popisa i zapljene pokretnih stvari izvršenika sud donosi zaključak o prodaji stvari, utvrđuje vrijednost pokretnih stvari, određuje način, uslove i mjesto prodaje (član 129a. ZIP). Sud neće dozvoliti promjenu predmeta izvršenja prije održavanja prvog ročišta za javnu prodaju obzirom da se za promjenu predmeta ili sredstva izvršenja, moraju ispuniti uslovi predviđeni članom 63. stav 3. ZIP, da je izvršenje postalo nemoguće.

U konkretnom slučaju iz postavljenog pitanja proizilazi da je tražilac izvršenja podnio prijedlog za promjenu predmeta izvršenja, a da uopšte nije održano ročište za javnu prodaju.

Postupak javne prodaje pokretnih stvari regulisan je članom 131. ZIP. U slučaju da ni jedan od ponuđača sa odgovarajućom ponudom ne uplati cijenu odmah po pozivu suda, sud će na zahtjev jedne od stranaka, oglasiti da prvo ročište nije uspjelo. Zahtjev sudu za zakazivanje novog ročišta stranka može podnijeti u roku 8 dana od održavanja neuspjelog ročišta (stav 3. istog člana). Sud će obustaviti postupak ako ni jedna stranka ne predloži održavanje drugog javnog nadmetanja, ili ako se stvari ne uspiju prodati na drugom javnom nadmetanju, odnosno putem neposredne pogodbe. Dakle, obustava postupka izvršenja na pokretnim stvarima moguća je iz dva zakonska osnova i to ako ni jedna stranka ne predloži održavanje drugog javnog nadmetanja u roku od 8 dana od održavanja neuspjelog ročišta ili ako se stvari ne uspiju prodati na drugom javnom nadmetanju, odnosno putem neposredne pogodbe. U ovom slučaju obustave izvršnog postupka (a ne izvršenja) nije moguće predlagati promjenu predmeta i sredstva izvršenja kako je to predviđeno članom 8. stav 3. ZIP, s obzirom da se ne radi o nemogućnosti sprovođenja izvršenja, kada shodno odredbi člana 63. stav 3. i 4. ZIP sud poziva tražioca izvršenja da podnese prijedlog iz člana 8. stav 3. ovog zakona u roku od 15 dana od dana prijema poziva. Do predlaganja novog predmeta ili sredstva izvršenja može doći samo po nalogu suda, ako se ustanovi da je izvršenje postalo nemoguće. Stoga tražilac izvršenja ne može samoinicijativno podnositi prijedlog za promjenu predmeta i sredstva izvršenja, ako ga izvršni sud ne pozove da to učini shodno odredbi člana 63. stav 3. i 4. u vezi sa članom 8. stav 3. ZIP. Ovo iz razloga jer se pri sprovođenju izvršenja na određenom predmetu i sredstvu izvršenja, moraju preduzeti sve zakonom predviđene radnje, pa tek ukoliko se utvrdi da izvršenje nije moguće sprovesti iz pravnih ili faktičkih razloga, onda je moguće predložiti novi predmet i sredstvo izvršenja a radi namirenja istog potraživanja iz izvršne isprave. Cilj predlaganja novog predmeta i sredstva izvršenja je u hitnosti i ekonomičnosti postupanja izvršnog suda i što efikasnijeg ostvarivanja prava tražioca izvršenja na namirenje.

U pogledu pitanja da li nastaviti izvršenje kada nisu zaplijenjene pokretne stvari u vrijednosti koja je dovoljna za namirenje tražioca izvršenja, odgovor bi glasilo:

Tražilac izvršenja bi mogao za nenamireni dio svog potraživanja podnijeti novi prijedlog za izvršenje, s obzirom na odredbu člana 64. ZIP koja propisuje da se postupak izvršenja smatra završenim pravosnažnošću odluke o odbacivanju ili odbijanju izvršenikovog prijedloga, provođenjem izvršne radnje kojom se izvršenje dovršava ili obustavom izvršenja. Izvršne

radnje u konkretnom slučaju su dovršene i to prodaja i namirenje. Za nenamireni dio tražilac izvršenja bi mogao podnijeti novi prijedlog za izvršenje.

6. PITANJE:

Sud je donio rješenje o dosudi koje je postalo pravosnažno.

a) Tražilac izvršenja nije tražio predaju pokretne stvari, odnosno ispražnjenje i predaju nepokretnosti.

Da li sud po službenoj dužnosti može putem sudskog izvršioca odrediti primopredaju?

b) Sud je na prijedlog tražioca izvršenja zakazao primopredaju, ali tražilac izvršenja:

- **nije došao na sprovođenje izvršne radnje a nije opravdao izostanak ili**
- **nije obezbijedio potrebnu radnu snagu i prevozna sredstva, odnosno deponovanje pokretnih stvari, a ne želi iste sam preuzeti na čuvanje.**

Kako će postupiti sud? (Da li može donijeti zaključak kojim se izvršenje smatra dovršenim?)

ODGOVOR:

Odredbom člana 93. stav 2. ZIP koji reguliše predaju nepokretnosti kupcu je propisano da rješenjem o dosudi, sud određuje da se nepokretnost preda kupcu, a zamljišnoknjižnom sudu da se izvrši upis promjene prava svojine, te brišu prava trećih za koje je to rješenjem određeno. Članom 110. ZIP je propisano da prodajom nepokretnosti izvršenik gubi pravo posjeda nepokretnosti i dužan ju je predati kupcu odmah nakon dostavljanja rješenja o dosudi nepokretnosti ako zakonom ili u sporazumu s kupcem nije drugačije određeno. Obaveza na predaju nepokretnosti proizilazi iz rješenja o dosudi tako da za lica na koja se odnosi nastaje od dostavljanja rješenja o dosudi.

Izvršenik može dobrovoljno predati kupcu nepokretnost nakon donošenja rješenja o dosudi.

Međutim ukoliko izvršenik dobrovoljno ne preda nepokretnost pristupa se iseljenju izvršenika iz nepokretnosti i to ispražnjenjem i predajom kupcu u skladu sa članom 111. ZIP.

Članom 111. stav 1. ZIP je propisano da nakon što donese rješenje o dosudi nepokretnosti, **sud će**, na zahtjev kupca naložiti zaključkom da se nepokretnost isprazni i preda kupcu. Iz navedene odredbe proizilazi da se samo na zahtjev kupca a nakon donošenja rješenja o dosudi može naložiti izvršeniku da isprazni i preda nepokretnost kupcu. Nakon što se donese zaključak po zahtjevu kupca izvršenje se sprovodi po pravilima Zakona o izvršnom postupku o izvršenju ispražnjenjem i predajom nepokretnosti. U izvršnom postupku iz stava 1. člana 111. ZIP, kupac stiče položaj tražioca izvršenja podnošenjem prijedloga iz stava 2. ovog člana. Izvršenje zaključka o ispražnjenju i predaji nepokretnosti i predaji kupcu provodi se po pravilima iz člana 202-206. Zakona o izvršnom postupku - ispražnjenjem i predajom nepokretnosti.

Sud po službenoj dužnosti ne može odrediti primopredaju nepokretnosti ukoliko kupac nije podnio zahtjev da mu se nepokretnost isprazni i preda.

Ako se radi o iseljenju drugih lica, a ne izvršenika, sud će na prijedlog kupca, rješenjem narediti drugim licima da bez odgode predaju kupcu nepokretnost i u istom rješenju odrediti protiv tih lica izvršenje ispražnjenjem i predajom nepokretnosti.

Ako je sud na prijedlog tražioca izvršenja zakazao ispražnjenje i predaju nekretnine kupcu odnosno predaju pokretnih stvari ali tražilac izvršenja nije došao na sprovođenje izvršne radnje a nije opravdao izostanak, ili nije obezbijedio potrebnu radnu snagu i prevozna sredstva, odnosno deponovanje pokretnih stvari a ne želi iste sam preuzeti na čuvanje, u tom slučaju ima se smatrati da izvršenje nije moguće sprovesti te ga je potrebno obustaviti.

Kada se radi o pokretnim stvarima koje su popisane i zaplijenjene one po članu 122. ZIP mogu biti ostavljene na čuvanje izvršeniku, tražiocu izvršenja i trećem licu. Ako je po prijedlogu tražioca izvršenja zakazana predaja pokretnih stvari a tražilac izvršenja kao kupac nije pristupio, izvršenje nije moguće provesti predajom stvari te ga treba obustaviti.

DOPUNA ODGOVORA IZ PRAKSE PRIVREDNIH SUDOVA REPUBLIKE SRPSKE, NA PITANJE BROJ 6. IZ IZVRŠNOG POSTUPKA, SA SEMINARA ODRŽANOG DANA 30.11.2023. GODINE U CEST-u REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA

Namirenje tražilaca izvršenja i drugih lica čini zadnju fazu u postupku sprovođenja rješenja prodajom nepokretnosti.

Ako je samo jedan tražilac izvršenja i nema drugih lica koja se namiruju sud nije obavezan da održi ročište za diobu, te je moguće neposredno nakon donošenja rješenja o dosudi donijeti rješenje o namirenju. Sa izvršenjem rješenja o namirenju sud može (tj. sa diobom cijene) započeti i u ovom slučaju po proteku roka za žalbu.

Rješenjem o namirenju odlučuje se u izvršnom postupku o tome ko ima pravo da se namiri iz sredstava postignutih prodajom nepokretnosti u kojem iznosu i po kojem redu.

Rješenje o dosudi nepokretnosti je pravni akt iz koga se kao pravne činjenice izvode sticanje prava svojine na strani kupca. Svojina se stiče upisom promjene vlasništva u javne evidencije o nepokretnosti i ima konstitutivni karakter u skladu sa članom 52. stav 1. Zakona o stvarnim pravima. Žalba protiv rješenja o dosudi ne odlaže tok izvršnog postupka.

Odmah nakon donošenja rješenja o dosudi sud pristupa namirenju tražilaca izvršenja (član 96. ZIP). Sud određuje ročište za diobu cijene samo ako ima više od jednog tražioca izvršenja ili trećih lica koja imaju pravo na namirenje. Izostanak stranaka ne sprečava sud da dalje postupa. Po završetku ročišta za diobu sud donosi rješenje o namirenju shodno članu 109.

Protiv rješenja o namirenju nije dozvoljen prigovor, ali se može izjaviti žalba (član 109. stav 5). Ako žalba na rješenje o namirenju bude izjavljena u roku, dostaviće se strankama i ostalim učesnicima u postupku, a rješenje izvršiti ako tražilac izvršenja u roku od tri dana od prijema žalbe ne predloži odlaganje izvršenja do odluke drugostepenog suda po žalbi (član 109. stav 9).

Kada se tražilac izvršenja namiruje iz „prodajne cijene“ neophodno je praviti razliku u slučaju kada je tražilac izvršenja jedini kupac stvari i u slučaju kada je treće lice kupilo stvar koja se

prodaje u izvršnom postupku. Kada je tražilac izvršenja stvarni kupac on stiče stvar u svoje vlasništvo u visini njene procijenjene vrijednosti, dok kada treće lice kupuje tu stvar tražilac izvršenja stiče samo iznos za koji je ta stvar prodana.

Dopuna odgovora na pitanje broj 6. iz izvršnog postupka bi glasilo:

Donošenje rješenja o namirenju iz člana 96. ZIP je zadnja izvršna radnja iz člana 68. ZIP kada se radi o izvršenju na nepokretnostima. Namirenju tražioca izvršenja i drugih lica može se pristupiti odmah nakon donošenja rješenja o dosudi i prije predaje nepokretnosti tražiocu izvršenja obzirom da je članom 111. stav 1. ZIP propisano da će nakon donošenja rješenja o dosudi nepokretnosti na zahtjev kupca sud naložiti zaključkom da se nepokretnost isprazni i preda kupcu.

Sud po službenoj dužnosti ne može odrediti primopredaju nepokretnosti, ukoliko kupac nije podnio zahtjev da mu se nepokretnost isprazni i preda.

Kako se rješenje o namirenju donosi kao zadnja izvršna radnja odmah nakon donošenja rješenja o dosudi, rješenje o namirenju se donosi bez obzira da li je tražilac izvršenja preuzeo nepokretnost ili nije.

7. PITANJE:

Sud je u toku prodaje nekretnine izvršenika istu prodao nakon javnog nadmetanja tražiocu izvršenja za iznos koji je veći od procijenjene vrijednosti nekretnine a i od iznosa potraživanja tražioca izvršenja. Da li će sud u postupku namirenja tražioca izvršenja namiriti iz iznosa procijenjene vrijednosti ili će naložiti istom da izvrši uplatu razlike kupoprodajne cijene?

ODGOVOR:

Iz postavljenog pitanja proizilazi da je nepokretnost u postupku javnog nadmetanja prodana tražiocu izvršenja za iznos veći od procijenjene vrijednosti nekretnine i od iznosa potraživanja tražioca izvršenja.

Kada se radi o tražiocu izvršenja kao kupcu (član 92. stav 8. ZIP), tražilac izvršenja kao kupac, nije obavezan položiti cijenu sudu do visine svog potraživanja, ako ne postoje druga lica čija se potraživanja namiruju iz prodajne cijene prije njega. Ako postoje druga lica čija se potraživanja namiruju iz prodajne cijene prije tražioca izvršenja kao kupca (založni povjerilac), onda će sud naložiti uplatu razlike između procijenjene vrijednosti i prodajne cijene. Ako postoji razlika između procijenjene vrijednosti nekretnine i prodajne cijene razlika cijene se ima vratiti izvršeniku. Odredbom člana 97. stav 2. ZIP je propisano da višak prodajne cijene koji preostane nakon namirenja lica iz stava 1. ovog člana predaće se izvršeniku ako za to nema smetnji.

Ukoliko postoje založni povjerioci koji su stekli založno pravo prije pokretanja izvršnog postupka oni se shodno odredbi člana 98. ZIP namiruju po redu prvenstva, prije tražioca izvršenja, s tim da se prvenstveno namiruju troškovi izvršnog postupka.

8. PITANJE:

Sud je donio rješenje o izvršenju na osnovu izvršne isprave i odredio provođenje izvršenja na motornim vozilima. Rješenje je dostavljeno izvršeniku putem OTS-a, a nadležno MUP je izvršilo zabilježbu izvršenja na motornim vozilima.

Da li sud može naložiti MUP da postupi u skladu sa članom 40. stav 2. Zakona o policiji i unutrašnjim poslovima odnosno da isti raspišu potragu radi pronalaska motornih vozila kako bi sud mogao nastaviti postupak izvršenja?

ODGOVOR:

Odredbom člana 118. ZIP su propisane izvršne radnje za sprovođenje izvršenja na pokretnim stvarima i to zapljena, procjena i prodaja te namirenje tražioca izvršenja iz iznosa dobijenog prodajom. Članom 123. istog zakona je propisano da se svim licima koja posjeduju ili imaju kontrolu nad popisanim stvarima, zabranjuje da raspolažu istim bez sudskog naloga. Tražilac izvršenja stiče popisom zapljene založno pravo na popisanim pokretnim stvarima.

Zakon o izvršnom postupku ne predviđa raspisivanje potrage od strane MUP-a radi pronalaska motornog vozila kako bi se izvršni postupak sproveo prodajom motornog vozila i namirenjem tražioca izvršenja.

Odredbom člana 33. Pravilnika o registraciji vozila („Službeni glasnik BiH“ broj 53/22) je propisano ograničenje prava raspolaganja vozilom. U slučaju dostavljanja izvršnog akta nadležnog organa kojim se vozilo određuje kao predmet osiguranja izvršenja ili se ograničava pravo raspolaganja/prenos vlasništva nad vozilom, navedene činjenice se evidentiraju u evidenciju o registrovanim vozilima. Postupak evidencije podataka iz stava 1. člana 33. elektronskim putem sprovodi mjesno nadležni organ kod kojeg je izvršena registracija vozila a akti dostavljeni od nadležnog organa kojim se vozilo određuje kao predmet osiguranja izvršenja ili kojim se ograničava pravo raspolaganja/prenos vlasništva se čuvaju u dosijeu vozila iz člana 39. ovog Pravilnika. O upisu činjenice iz stava 1. ovog člana obavještava se organ koji je naložio upis. Brisanje navedene činjenice iz stava 1. ovog člana iz evidencije o registrovanim vozilima vrši se na osnovu izvršnog akta nadležnog organa kojom se stvar drugačije uređuje. Brisanje navedene činjenice iz evidencije organa moguće je izvršiti i po rješenju o dosudi vozila u postupku javne prodaje na licitaciji ili dodjele vozila pravosnažnom sudskom presudom.

Odredbom člana 40. Zakona o policiji i unutrašnjim poslovima („Službeni glasnik RS“ broj 57/16, 110/16, 58/19, 82/19, 18/22 -Odluka US i 55/2923) je propisano da su policijski službenici ovlašćeni da sprovode mjere potrage za licima i predmetima. Potraga se raspisuje

potjernicom, objavom i raspisom o traganju. Objava se raspisuje radi prikupljanja podataka, pronalaska ili oduzimanja predmeta koji su vezi sa krivičnim, prekršajnim ili drugim postupkom, odnosno predmeta koji su nestali. Iz navedene odredbe proizilazilo bi da je MUP ovlašten da sprovodi mjere potrage za predmetima radi pronalaska ili oduzimanja predmeta koji su vezi sa krivičnim, prekršajnim ili drugim postupkom, (među koje spada i postupak izvršenja) odnosno predmeta koji su nestali.

U skladu sa članom 44. Zakona o policiji i unutrašnjim poslovima policijski službenik može privremeno oduzeti predmet pored ostalog ako je to određeno i drugim zakonom. Policijski službenik izdaje potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta, koja sadrži: pravni osnov za oduzimanje predmeta, karakteristike oduzetog predmeta koje ga razlikuju od ostalih predmeta, podatke o licu od kojeg je predmet oduzet, te ime i prezime i potpis policijskog službenika koji je izvršio oduzimanje.

9. PITANJE:

U izvršnom postupku prodano je teretno motorno vozilo trećem licu i u konačnici je doneseno rješenje o dosudi, na koje je nakon izvjesnog vremena stavljena klauzula pravosnažnosti. Nakon pravosnažnosti istog, sudu je upućen podnesak od strane založnog povjerioca upisanog u Registar zaloga, kojim traži da se zaključak o prodaji, zaključak o proglašenju najpovoljnijem ponuđaču, te rješenje o dosudi stavi van snage, da se zakaže novo ročište na koje će biti pozvan u svojstvu založnog povjerioca.

Relevantna je činjenica da sud nakon što donese rješenje o izvršenju, isto dostavlja nadležnom MUP-u radi upisa zabilježbe rješenja o izvršenju, a ne i registru zaloga, tako da sud nije mogao imati saznanje o navedenoj činjenici. Kako navedeni založni povjerilac raspolaže potvrdom da je na predmetnom vozilu upisano njegovo založno pravo, da li će sud staviti van snage sve navedene radnje ili će istog pak uputiti da u parnici ostvari svoja prava, odnosno da navedeni podnesak uredi kao prigovor trećeg lica?

ODGOVOR:

Nakon pravosnažnosti rješenja o dosudi, nije moguće poništiti odnosno staviti van snage ovo rješenje, niti zaključak o prodaji i proglašenju najpovoljnijeg ponuđača niti zakazivati novo ročište na kome će biti pozvan založni povjerilac koji je upisan u Registar zaloga.

Založno pravo nije pravo koje sprečava izvršenje, a utiče na red namirenja. Pravosnažne odluke se mogu pobijati samo vanrednim pravnim lijekovima, koji nisu dozvoljeni u izvršnom postupku. Nema osnova ni za obustavu postupka, kada se ukidaju sve sprovedene radnje, uključujući radnju prodaje. Rješenje o dosudi je postalo pravosnažno i štiti savjesnog kupca koji je postao vlasnikom pokretne stvari, na osnovu odluke suda (rješenje o dosudi) jer je isplatio kupoprodajnu cijenu te ima pravo zahtijevati predaju prodane stvari. U suprotnom bi se povrijedilo načelo pravne sigurnosti.

Nema ni zakonskog osnova da založni povjerilac izjavljuje prigovor trećeg lica iz člana 52. ZIP radi proglašenja izvršenja nedopuštenim, jer on nema svojinu na založenom predmetu koja bi spriječila izvršenje, budući da se izvršenje ne može provoditi na stvarima koje su u svojini trećeg lica, kada bi prigovor bio osnovan. Ako se prigovor založnog povjerioca zasnivao na založnom pravu, tada nema mjesta usvajanju prigovora jer založno pravo nije pravo koje sprečava izvršenje, već samo utiče na redosljed namirenja u skladu sa odredbama člana 133., 134. i 135. ZIP. To znači da založni povjerilac može samo biti namiren iz prodajne cijene onim redom kojim je stekao založno ili drugo pravo koje prodajom prestaje. Založni povjerilac bi eventualno mogao ostvarivati pravo na naknadu štete u parničnom postupku, ukoliko je pretrpio štetu, s tim da mora dokazati uzročnu vezu između štetne radnje i posljedice.

10. PITANJE:

U toku konkretnog izvršnog postupka, sud je dozvolio zabilježbu izvršenja rješenja zabilježbom, procjenom i prodajom nepokretnosti izvršenika kao akcionarskog društva, sa dijelom 1/1. U daljem toku postupka, sud je službenim putem prije zakazivanja ročišta za prodaju nepokretnosti zatražio od nadležnog organa da mu dostavi ZK Izvod sa svim teretima i upisima, nakon čega je od strane nadležnog organa dostavljen podatak da su iz prethodnog z.k. uložka (stari premjer) prebačeni tereti u List nepokretnosti iz kojeg proizilazi da je kao imalac prava na zemljištu upisana Republika Srpska sa pravom svojine 1/1. Dalje, na zahtjev suda dostavljeni su podaci da je od strane Komisije za izlaganje proveden postupak u skladu sa Zakonom o premjeru i katastru Republike Srpske, da je stranka u postupku (izvršenika) koji nije imala valjan osnov sticanja svojine na nepokretnosti, uputila da pred organom uprave pokrene postupak u skladu sa članom 8a. Zakona o privatizaciji državnog kapitala, a da ista nije dala primjedbe, niti koristila prava pravna sredstva za zaštitu svoga prava.

Kako će sud dalje postupati, a imajući u vidu činjenicu da su svi upisi u C-listu iz prethodnog ZK uložka upisani u odgovarajući List nepokretnosti a radi se o imovini na kojoj je sada kao imalac upisana Republika Srpska sa dijelom 1/1 ?

ODGOVOR:

Uz prijedlog za izvršenje na nepokretnosti tražilac izvršenja je dužan podnijeti izvod iz zemljišne knjige kao dokaz o tome da je nepokretnost upisana kao svojina izvršenika (član 70. stav 1. ZIP).

Osnovni preduslov za namirenje povjerilaca iz izvršenikove imovine jeste da je izvršenik stvarni titular prava.

Svrha izvršnog postupka jeste namirenje povjerioca protiv dužnika iz izvršne ili vjerodostojne isprave ali samo iz imovine na kojoj izvršenik ima pravo svojine.

U konkretnom slučaju iz pitanja proizilazi da je sud dozvolio izvršenje i odredio zabilježbu izvršenja kojom tražilac izvršenja stiče pravo da svoje potraživanje namiri iz nepokretnosti. Izvršenje je određeno na nepokretnosti izvršenika kao akcionarskog društva.

U toku izvršnog postupka sud je pribavio podatke da se po podacima novog stanja u Listu nepokretnosti imalac prava na zemljištu vodi Republika Srpska sa pravom svojine 1/1. U postupku izlaganja prava na nepokretnostima pred Komisijom za izlaganje, utvrđeno je da stranka u postupku (izvršenik) nije imao valjan pravni osnov za sticanje svojine na nepokretnosti, niti je stranka (izvršenik) dala primjedbe niti koristila pravna sredstva za zaštitu svog prava.

Iz pitanja nije vidljivo na koji način i po kom pravnom osnovu je pravo svojine na predmetnoj nepokretnosti uknjiženo u zk. ul. na izvršenika akcionarsko društvo. Ako je predmet privatizacije bila i nekretnina na kojoj je po ranijim propisima bilo upisano pravo raspolaganja u društvenoj svojini i koje je preneseno u svojinu izvršenika, onda bi se izvršenje moglo sprovesti na ovoj nepokretnosti izvršenika. U odluci Vrhovnog suda Republike Srpske broj 85 0 I 053087 21 Spp 2 od 19.04.2021. godine je iznijet pravni stav „kada je na nekretnini, upisanoj u javnoj evidenciji stvarnih prava na nekretninama, izvršenik upisan kao nosilac prava raspolaganja, može se sprovesti izvršenje popisom, procjenom i prodajom te nekretnine radi namirenja potraživanja tražioca izvršenja“. Pravo raspolaganja se u pogledu stvarnih prava izjednačava sa pravom svojine, ako su ta prava upisana u zk. ul. ili u drugi javni registar nekretnina.

Ako je u toku izvršnog postupka predmetna nepokretnost upisana kao svojina Republike Srpske (u postupku izlaganja), izvršenje se neće moći nastaviti prema Republici Srpskoj jer ove nepokretnosti ne mogu biti predmet izvršenja shodno odredbi člana 7. stav 3. ZIP. Odredbom člana 6. stav 2. ZIP je propisano da su predmet izvršenja stvari i prava na kojima se po zakonu može sprovesti izvršenje radi ostvarenja potraživanja.

Iz pitanja bi se moglo zaključiti da je u postupku izlaganja postalo sporno pravo svojine na nepokretnosti koja je predmet izlaganja (a i predmet izvršenja). Članom 85. Zakona o premjeru i katastru („Službeni glasnikRS“ broj 6/12, 110/16, 62/18) ovlaštena je Komisija za izlaganje da stranku sa manje vjerovatnim pravom uputi da pokrene parnični postupak radi utvrđivanja prava svojine na nekretninama koje su bile predmet izlaganja. Prilikom izlaganja i uspostavljanja Katastra nepokretnosti utvrđuje se tačno stanje nepokretnosti u pogledu površine, obima, kulture i td., kao i stvarni nosioci prava na tim nekretninama.

Sud će obustaviti izvršenje na nepokretnosti ako se u toku izvršnog postupka ustanovi da se radi o nepokretnosti na kojima je pravo svojine stekla Republika Srpska, obzirom da se izvršenje ne može provoditi na nekretninama u svojini trećih lica odnosno na nekretnini koja nije u svojini izvršenika.

11. PITANJE:

U konkretnom izvršnom postupku, sud je u skladu sa odredbama člana 125. Zakona o izvršnom postupku, obavijestio tražioca izvršenja da se pri zapljeni nisu našle pokretne stvari koje mogu biti predmet izvršenja te da može u roku od tri mjeseca od dana dostave obavijesti odnosno od dana pokušane zapljene kojoj je bio prisutan predložiti da se zapljena ponovo sprovede. Tražilac izvršenja je dostavio podnesak kojim predlaže ponovno sprovođenje zapljene, a da se u slučaju da se ponovo ne nađu stvari koje mogu biti predmet izvršenja, obavijesti tražilac izvršenja, te da mu se ostavi rok da predloži novi predmet i sredstvo izvršenja.

Stavom 3. istog člana propisano je da ako tražilac izvršenja u roku iz stava 2. ovog člana ne predloži ponovno sprovođenje zapljene ili ako se ni pri ponovnoj zapljeni ne nađu stvari koje mogu biti predmet izvršenja, sud će obustaviti izvršenje.

Dakle, da li sud može uvažiti podnesak tražioca kojim unaprijed traži da mu se ostavi rok za predlaganje novog predmeta i sredstva izvršenja ili će obustaviti izvršni postupak shodno navedenoj zakonskoj odredbi ne uzimajući u obzir navedeni podnesak?

ODGOVOR:

Odredbom člana 118. ZIP propisane su izvršne radnje radi provođenja izvršenja na pokretnim stvarima izvršenika. Prva izvršna radnja je zapljena i procjena pokretnih stvari iz koje proizilazi izvršna radnja namirenja tražioca izvršenja iz iznosa dobijenog prodajom.

Članom 125. ZIP regulisan je bezuspješan pokušaj zapljene. Ako se pri zapljeni ne nađu pokretne stvari koje mogu biti predmet izvršenja, sud će o tome obavijestiti tražioca izvršenja koji nije bio prisutan zapljeni. Stavom 2. istog člana je propisano da tražilac izvršenja može u roku od tri mjeseca od dana dostave obavijestiti, odnosno od dana pokušane zapljene kojoj je bio prisutan predložiti da se zapljena ponovo sprovede. Ako tražilac izvršenja u roku iz stava 2. ovog člana ne predloži ponovno sprovođenje zapljene ili ako se ni pri ponovnoj zapljeni ne nađu stvari koje mogu biti predmet izvršenja, sud će obustaviti izvršenje. Iz navedenih odredbi proizilazi da se prijedlog za ponovno sprovođenje zapljene može podnijeti u roku od tri mjeseca od dana dostave obavijesti odnosno od dana pokušane zapljene kojoj je bio prisutan tražilac izvršenja. Nakon isteka navedenog roka (po proteku roka od tri mjeseca od dana prijema obavijesti da nisu nađene pokretne stvari, odnosno od dana pokušane zapljene kojoj je bio prisutan tražilac izvršenja), ne može se predlagati da se zapljena ponovo sprovede. Radi se o prekluzivnom roku usljed čega se gubi pravo na preduzimanje određene radnje, a što za posljedicu ima obustavu izvršenja.

Ako je prijedlog za ponovno sprovođenje zapljene blagovremeno podnesen (u roku od tri mjeseca od dana prijema obavijesti odnosno od dana pokušane zapljene kojoj je bio prisutan), i ako se ni pri ponovnoj zapljeni ne nađu stvari koje mogu biti predmet izvršenja sud će obustaviti izvršenje.

Ukoliko tražilac izvršenja u prijedlogu za ponovnu zapljenu pokretnih stvari (u propisanom roku od 3 mjeseca) zatraži da mu se ostavi rok za predlaganje novog sredstva i predmeta izvršenja, u slučaju da drugi pokušaj zapljene bude bezuspješan sud će odbiti takav zahtjev jer se izvršenje obustavlja shodno članu 125. stav 3. ZIP.

Tražiocu izvršenja ostaje samo mogućnost da podnese novi prijedlog za izvršenje i da u novom izvršnom postupku pokuša realizovati izvršno potraživanje predlaganjem drugog sredstva i predmeta izvršenja (eventualno i ranije označenog predmeta izvršenja), ako je izvršenik u međuvremenu stekao pokretne stvari na kojima se može sprovesti izvršenje.

12. PITANJE:

Da li o pravilnoj primjeni odredbe člana 65. Zakona o izvršnom postupku, u pogledu nesrazmjere između visine potraživanja i vrijednosti predmeta izvršenja, trebamo voditi računa prilikom odlučivanja o prijedlogu za izvršenje, prilikom odlučivanja o prigovoru izvršenika ili nakon sprovedenog vještačenja kada tek saznajemo za pravu vrijednost predmeta izvršenja ?

U jednom predmetu odbijen je prigovor kao neosnovan, pa nakon sprovedenog vještačenja, kada je nesporno utvrđeno da postoji nesrazmjera, pozvan je tražilac izvršenja da promijeni predmet i sredstvo izvršenja,

Ili treba prilikom odlučivanja o prigovoru eventualno zakazati ročište, tada odrediti vještačenje, pa nakon toga odlučiti o prigovoru izvršenika u pogledu postojanja nesrazmjere?

ODGOVOR:

Odredbom člana 65. ZIP koji nosi naziv obim izvršenja novčanih potraživanja je propisano da se izvršenje radi ostvarenja novčanog potraživanja određuje i provodi u obimu koji je potreban za namirenje tog potraživanja. Dakle, ovom odredbom se propisuje da se radi namirenja potraživanja iz izvršne isprave ne može neopravdano i prekomjerno zahvatati izvršenikova imovina koja nije potrebna za namirenje potraživanja. Odredba ovog člana je imperativnog karaktera na koju sud koji provodi izvršenje, pazi po službenoj dužnosti kako prilikom dozvole izvršenja tako i u toku čitavog postupka, da se izvršenje ne provodi u obimu većem od onog koji je neophodan za namirenje lica koja se namiruju u pogledu glavnog duga i sporednih potraživanja. Dispozicija tražioca izvršenja je sužena intervencijom načela zaštite izvršenika - izvršenje se određuje i provodi samo u obimu koji je potreban za namirenje novčanog potraživanja. Izbor sredstava, njihova kumulacija i određivanje predmeta izvršenja, nije samo stvar tražioca izvršenja. Priznat je interes tražioca izvršenja i ograničen ostvarenjem novčanog potraživanja u obimu potrebnom za namirenje, dok preko tog obima se vrijeđaju zaštićena prava dužnika. U skladu s članom 8. ZIP sud određuje izvršenje onim predmetom i onim sredstvom koji su navedeni u izvršnom prijedlogu. Ako je predloženo više sredstava ili predmeta izvršenja sud može ograničiti izvršenje samo na neke od tih sredstava i predmeta ako su dovoljni za ostvarenje potraživanja. Dakle, sud ima ovlaštenje da ako je izvršenje predloženo na više nepokretnosti, da ograniči izvršenje na samo neke nekretnine ukoliko su dovoljne za ostvarenje potraživanja.

Ako je tražilac izvršenja tražio izvršenje na imovini izvršenika koja je znatno veće vrijednosti od vrijednosti njegovog potraživanja, ne bi bio osnovan prijedlog za izvršenje kojim je traženo izvršenje na svim parcelama izvršenika odnosno na svim poslovnim prostorijama. Ako se na prvi pogled može uočiti da bi mogla postojati znatna nesrazmjera između vrijednosti nepokretnosti koja je određena kao predmet izvršenja i iznosa potraživanja tražioca izvršenja onda bi sud već prilikom odlučivanja o prijedlogu za izvršenje mogao primijeniti odredbu člana 65. ZIP obzirom da se radi o imperativnoj zakonskoj normi. Kada se u prigovoru izvršenika

ukazuje na povredu odredbe člana 65. ZIP sud prilikom odlučivanja o prigovoru može zakazati i ročište (član 9. ZIP) i odrediti vještačenje te odlučiti o prigovoru izvršenika.

Ako bi se u kasnijoj fazi postupka prilikom određivanja vrijednosti nepokretnosti, na osnovu nalaza i mišljenja vještaka utvrdilo da se radi o znatnoj nesrazmjeri između procijenjene vrijednosti nekretnine i potraživanja tražioca izvršenja sud bi mogao primjenom člana 8. stav 3. ZIP naložiti tražiocu izvršenja da predloži novo sredstvo ili predmet izvršenja radi namirenja istog potraživanja. Nezakonito ili nepravilno određeno izvršenje, nije prepreka u ostvarivanju zaštite koja se izvršeniku obezbjeđuje pravilom iz člana 65. ZIP. Ova odredba je u uskoj vezi sa odredbom člana 3. stav 4. ZIP koja propisuje da će prilikom sprovođenja izvršenja sud paziti na dostojanstvo izvršenika. Dakle, ne može se zahvatati imovina izvršenika u većem obimu nego što je to predviđeno za namirenje tražioca izvršenja, odnosno zahvatiće se samo onoliko imovine izvršenika koliko je potrebno da se namiri tražilac izvršenja a sve preko toga je kršenje odredbe člana 65. ZIP.

13. PITANJE:

Izvršenje je određeno na osnovu izvršne isprave - presude na nekretninama izvršenika. U ZK listu su na nekretninama upisani tereti, i to: hipotekarni povjerilac - banka, predmetni izvršni postupak, izvršni postupak pred drugim sudom i upis potraživanja Poreske uprave.

Nakon održavanja prve prodaje, izvršenju je pristupio tražilac izvršenja (XX) iz predmeta koji se vodi pred drugim sudom, gdje je izvršenje takođe određeno na osnovu izvršne isprave - presude. Na drugoj prodaji nekretninu je kupio suvlasnik nekretnine i sud je donio rješenje o dosudi koje je postalo pravosnažno. U toku postupka, prije druge prodaje, lice XX koje je pristupni tražilac izvršenja dostavlja Ugovor o djelimičnoj subrogaciji zaključen između banke - založnog povjerioca i pristupnog tražioca izvršenja (XX) kojim banka potvrđuje da je XX kao jemac po ugovoru o kreditu (po osnovu kojeg banka ima ustanovljenu hipoteku) izmirio obaveze dio obaveze (npr. 100.000,00 KM), te da je preostala obaveza dužnika (ovdje izvršenika) prema banci u iznosu npr. 60.000,00 KM, te ugovaraju da se banka kao povjerilac prvog reda naplaćuje prioritarno, a zatim jemac (XX) u visini potraživanja koje je isplatio. Dostavljaju i ZK list sa novim upisom u teretnom listu u kojem stoji upis ugovora o djelimičnoj subrogaciji i upis da se prioritarno naplaćuje banka a zatim jemac u visini potraživanja koje je isplatio banci 100.000,00 KM čime se prava banke kao hipotekarnog povjerioca ne mijenjaju. Sličnost se ovdje ogleda u situaciji da se XX pojavljuje na ročištu na namirenju kao hipotekarni povjerilac i iz diobe nekretnina potražuje iznos 100.000,00 KM, a isto lice je i pristupni tražilac izvršenja na osnovu izvršne isprave - presude kojom je izvršenik obavezan na regres duga koji je tražilac izvršenja (XX) kao jemac iz kredita po osnovu kojeg je banka upisana kao hipotekarni povjerilac u ZK, obavezan na isplatu duga. Tražilac izvršenja koji je pokrenuo ovaj izvršni postupak na ročištu za diobu osporava redosljed namirenja licu XX, banci ne osporava prvenstvo namirenja.

- **Da li je zaključenjem ugovora jemac stupio na mjesto založnog povjerioca prvog reda odmah iza banke i da li se prioritarno namiruje ?**

- **Da li prije namirenja založnog povjerioca (ili povjerilaca – ako je jemac stupio na mjesto pored banke) prvo namiruju troškovi izvršenja ovog izvršnog postupka i postupka pred drugim sudom, a tek nakon toga potraživanja založnih povjerilaca prvog reda (član 98. ZIP) ili se u cjelosti namiruju potraživanja založnih povjerilaca dok se smatra da je tražilac izvršenja upoznat sa činjenicom upisa tereta u korist založnog povjerioca rizikovao mogućnost naplate svog potraživanja iz preostalog iznosa (shvatanje izraženo na posljednjem seminaru na temu izvršnog postupka)?**

ODGOVOR:

Članom 73. stav 2. ZIP je propisano da tražilac izvršenja za čije je potraživanje kasnije određeno izvršenje na istoj nepokretnosti stupa u već pokrenuti izvršni postupak. Pokrenutom izvršnom postupku može se pristupiti do donošenja zaključka iz člana 90. stav 6. ZIP (zaključak o prodaji nepokretnosti najpovoljnijem ponuđaču). O pristupanju postupku sud će obavijestiti tražioca izvršenja u čiju je korist prije obavljena zabilježba.

Odredbom člana 74. stav 1. ZIP je propisano da u postupku izvršenja na nepokretnosti namiruju se i založni povjerioci koji nisu predložili izvršenje u skladu sa pravilima koja određuju red prvenstva u namirenju njihovih potraživanja.

Lice koje pristupa izvršnom postupku takođe ima položaj tražioca izvršenja i ima pravo da bude namiren iz prodajne cijene nepokretnosti, ukoliko su ispunjeni zakonski uslovi. Iako više tražilaca izvršenja učestvuje u jednom predmetu izvršenja, vodi se samo jedan izvršni postupak, ali su oni u izvršnom postupku samostalne stranke čiji je položaj analogan položaju prostih suparničara, gdje prekid, zastoj ili mirovanje prema jednom ne povlači te iste posljedice prema drugom. Isto tako nemogućnost i nedopuštenost izvršenja prema jednom od tražilaca izvršenja ne tangira druge tražioce izvršenja.

Odredbom člana 97. stav 1. ZIP je propisano da se iz prodajne cijene namiruju tražioci izvršenja na čiji je prijedlog određeno izvršenje, založni povjerioci i kad nisu prijavili svoja potraživanja i lica koja imaju pravo na naknadu za lične služnosti.

Članom 98. ZIP je propisano prvenstveno namirenje i to redosljedom: 1) troškovi izvršnog postupka, 2) potraživanja založnih povjerilaca koja se po redu prvenstva namiruju prije tražioca izvršenja, 3) potraživanja tražioca izvršenja po čijem je prijedlogu određeno izvršenje, 4) potraživanja založnih povjerilaca koja se po redu prvenstva namiruju poslije tražioca izvršenja.

Dakle, prioritet u namirenju čine založni povjerioci koji su založno pravo stekli prije pokretanja izvršnog postupka. Nakon toga namiruje se tražilac izvršenja po čijem je prijedlogu određeno izvršenje.

Ako je nakon pokretanja izvršnog postupka i upisa zabilježbe izvršenja u korist tražioca izvršenja neko lice steklo založno pravo a prije pristupanja novog tražioca izvršenja u izvršni postupak, ono bi imalo slabiji red namirenja u odnosu na prvog tražioca izvršenja, ali prioritet u odnosu na lice koje je pristupilo izvršnom postupku. Dakle, odlučan je momenat sticanja založnog prava. Prvi po rangu jači je u pravu. Sva lica navedena u članu 98. tačka 2, 3 i 4. ZIP su založni povjerioci s tim da su založni povjerioci iz tačke 2. založno pravo stekli prije pokretanja izvršnog postupka na nekom zakonskom osnovu (ugovoru ili na osnovu zakona).

Ukoliko je pristupni tražilac izvršenja (jemac po ugovoru o kreditu) na osnovu ugovora o djelimičnoj subrogaciji zaključenog sa bankom - založnim povjeriocem u ovom izvršnom predmetu, ugovorio da se banka kao povjerilac prvog reda naplaćuje prioriteto a zatim jemac - pristupni tražilac izvršenja u visini potraživanja koje je isplatio banci ovakav način ugovaranja namirenja je suprotan odredbi člana 98. ZIP koji je imperativne prirode, jer je tačno određen redosljed prvenstva u namirenju potraživanja.

Tražilac izvršenja koji je pokrenuo izvršni postupak na ročištu za diobu sasvim osnovano osporava redosljed namirenja pristupnog tražioca izvršenja (jemcu) jer zaključenjem ugovora o djelimičnoj subrogaciji u toku već pokrenutog izvršnog postupka pristupni povjerilac (jemac) je založno pravo stekao nakon tražioca izvršenja te ima slabiji red namirenja u odnosu na prvog tražioca izvršenja. Ovdje je odlučan momenat sticanja založnog prava odnosno prava na namirenje, a ne ugovor između banke kao založnog povjerioca i jemca koji je izmirio obaveze po osnovu ugovora o kreditu.

Troškovi izvršnog postupka imaju prioritet u namirenju shodno odredbi člana 98. stav 1. tačka 1. ZIP. Nakon toga namiruju se založni povjerioci po redu prvenstva prije tražioca izvršenja po čijem prijedlogu je određeno izvršenje. Dakle tek kada se namire založni povjerioci u cjelosti onda se namiruju tražioci izvršenja po čijem je prijedlogu određeno izvršenje.

Odredbom stava 3. člana 98. ZIP predviđena je mogućnost ustupanja prvenstvenog rada. Tada se lica iz stava 1. ovog člana namiruju po tom uspostavljenom prvenstvenom redu. To znači da se red prvenstva mogao slobodno mijenjati sporazumom lica čije pravo dobija lošiji red i lica čije pravo dobija bolji red ali to ne može ići na štetu trećih lica.

Ako se radi o zemljišnoknjižnim pravima (hipoteka) promjena redoslijeda mora biti zabilježena u zemljišnim knjigama ili mora postojati sporazum stranaka, ugovor podoban za upis u zemljišne knjige. Međutim, čak i da nisu ispunjeni ovi uslovi a lica koja se namiruju su se sporazumjela o ustupanju redoslijeda na način da ne ugrožavaju prava drugih lica koja se namiruju, nema prepreke da sud prihvati i takav sporazum odnosno ugovor.

U skladu sa članom 102. ZIP lice koje se namiruje iz prodajne cijene može ako to utiče na njegovo namirenje, najkasnije na ročištu za diobu, drugom takvom licu osporiti postojanje potraživanja, njegovu visinu i red namirenja. Lice koje osporava red namirenja mora imati poseban pravni interes jer red namirenja utiče na namirenje lica koje vrši osporavanje. Druga činjenica je da bi uspješnim osporavanjem ta lica došla u povoljniji položaj.

14. PITANJE:

Ako je izvršenje određeno na nekretnini - zemljištu za koje je u toku postupka utvrđeno da je na istoj izgrađena zgrada, useljena, prometovani stanovi, nakon čega je sud pozvao tražioca izvršenja da odredi u odnosu na koji dio nekretnine na kojoj je određeno izvršenje će se sprovođiti izvršenje ili da odredi drugi predmet i sredstvo izvršenja:

- **da li tražilac izvršenja može tražiti da se izvršenje dalje sprovodi u odnosu na neizgrađeno zemljište na istoj parceli (namijenjeno za parking), s zahtjevom da sud prethodno odredi vještačenje po vještaku geodetske struke koji bi izvršio cijepanje?**

- da li je sud po takvom zahtjevu dužan da od tražioca izvršenja traži građevinsku dozvolu iz koje bi eventualno vještak utvrđivao da li na predmetnoj parceli ima zemljište koje je izvan propisane površine neophodne za redovnu upotrebu zgrade, da poziva tražioca izvršenja na uplatu predujma radi provođenja geodetskog vještačenja ili je tražilac izvršenja dužan uz prijedlog za promjenu predmeta izvršenja da dokaže da postoji određena površina na kojoj je moguće sprovođenje izvršenja a da se ne dira u zemljište za redovnu upotrebu zgrade?

ODGOVOR:

Odredbom člana 69. ZIP je propisano da predmet izvršenja može biti samo nepokretnost kao cjelina određena propisima koji uređuju svojinu i druga stvarna prava, ukoliko nije drugačije određeno. Dakle, predmet izvršenja može biti samo nekretnina kao cjelina a ne pojedini dijelovi te nekretnine. Pojam nekretnine određen je u Zakonu o stvarnim pravima („Službeni glasnik RS“ broj 124/08, sa izmjenama i dopunama). Pojam nekretnine temelji se na načelu jedinstva nekretnine. Nekretninu čini zemljište i sve ono što je s njom trajno spojeno. Obzirom da predmet izvršenja može biti samo nekretnina kao cjelina, proizilazi da predmet izvršenja ne može biti dio te nekretnine.

Zakon o stvarnim pravima određuje da pojedinačnu nekretninu čini zemljišna čestica uključujući i sve što je s njom trajno povezano na njenoj površini ili ispod nje, ali kada je više zemljišnih čestica upisano u zemljišnoj knjizi u isti zk. uložak, one su pravno sjedinjene u jedno tijelo (zemljišno-knjižno tijelo) koje je kao takvo jedna nekretnina.

Članom 6. Zakona o stvarnim pravima je propisano da predmet prava svojine je individualno određena nepokretna (nepokretnost), stvar. Nepokretnosti su čestice zemljišne površine, zajedno sa svim oni što je sa zemljištem trajno spojeno na površini ili ispod nje, ako zakonom nije drugačije određeno (stav 2. člana 6. ZSP). Po članu 14. Zakona o stvarnim pravima nepokretnost je sve što je na površini zemljišta, iznad ili ispod njega izgrađeno a namijenjeno je da tamo trajno ostane ili je u nepokretnost ugrađeno, njoj dograđeno, na njoj nadograđeno ili bilo kako drugačije s njom trajno spojeno i dio je te nepokretnosti sve dok se od njega ne odvoji.

Iz pitanja proizilazilo bi da je izvršenje određeno na jednoj nekretnini- katastarskoj čestici na kojoj je izgrađena zgrada i da su stanovi otuđeni - prodati ali da na istoj parceli postoji neizgrađeno zemljište (namijenjeno za parking).

Kao pitanje se nameće da li je moguće izvršenje na dijelu neizgrađenog zemljišta na istoj parceli (namijenjeno za parking).

Ukoliko se radi o jednoj parceli kao cjelini u skladu sa propisima Zakona o stvarnim pravima, nije moguće cijepanje dijela parcele (koja je namijenjena za parking) i provođenje izvršenja samo na tom dijelu.

Ukoliko bi se radilo o više parcela mogla bi se opteretiti samo jedna ili više parcela odnosno dio zemljišno-knjižnog tijela te bi se mogao zahtijevati otpis tih parcela u poseban zemljišno-knjižni uložak. Dakle izvršenje bi bilo moguće samo na nekim parcelama u obimu potrebnom za namirenje s tim da bi u postupku izvršenja nužno moralo doći do zemljišno-knjižnog otpisa parcela na kojima je odobreno izvršenje.

Međutim kada se radi o jednoj parceli na kojoj je određeno izvršenje, izvršenje se može provesti samo na nepokretnosti kao cjelini. U tom smislu sud ne bi imao obavezu da od tražioca izvršenja traži građevinsku dozvolu iz koje bi se eventualno vještačenjem utvrdilo da na predmetnoj parceli postoji zemljište izvan propisane površine neophodne za redovnu upotrebu zgrade, na kojem bi se moglo provesti izvršenje.

15. PITANJE:

Dostava rješenja o izvršenju za pravno lice na adresu iz prijedloga nije bila moguća (odselio), te je izvršena dostava putem oglasne table suda. Nakon što je u postupku prodaje nekretnina tražiocu izvršenja zbog drugih spornih pitanja (potraživanja založnog povjerioca), sud je održao ročište na koje je pristupio i izvršenik te istakao da nikada nije primio rješenje o izvršenju i da adresa iz prijedloga nije tačna nakon čega je i sud utvrdio da je ispravna adresa izvršenika bila do broja 8 a ne broj 8. S obzirom da je nakon ove faze provedena prodaja, donijeto rješenje o dosudi i došlo se do namirenja, da li zbog neuredne dostave rješenja o izvršenju treba staviti sve provedene radnje van snage što će odužiti već i onako postupak koji dugo traje, ili donijeti rješenje o namirenju na koje će izvršenik svakako imati pravo žalbe u kojem može istaći i prigovor neuredne dostave?

ODGOVOR:

Iz pitanja proizilazi da je bila nezakonita dostava rješenja o izvršenju putem OTS (član 10. stav 2. ZIP) za izvršenika (dostava izvršena greškom suda na pogrešan broj adrese) i da je izvršni postupak došao u fazu namirenja nakon donošenja rješenja o dosudi nepokretnosti tražiocu izvršenja kao kupca.

Nakon donošenja pravosnažnog rješenja o dosudi i kada je otpočela faza namirenja nije moguće poništiti odnosno staviti van snage prvostepeno rješenje, niti zaključak o prodaji i proglašenje najpovoljnijeg kupca jer se pravosnažne odluke ne mogu pobijati u izvršnom postupku vanrednim pravnim lijekovima.

Rješenje o dosudi štiti savjesnog kupca koji je postao vlasnik kupljene nepokretnosti na osnovu odluke suda.

Sve i kada bi se ukinula ili preinačilo rješenje o izvršenju, poslije sprovođenja rješenja o dosudi (nakon upisa prava svojine na kupca), to nema uticaja na pravo svojine kupca (član 94. ZIP).

Izvršenik bi mogao osporavati rješenje o namirenju žalbom, međutim žalbeni razlozi bi bili ograničeni samo na pravilnost ovog rješenja sa aspekta pravilne primjene odredaba iz člana 96.-109. ZIP tj. da li je pravilno utvrđeno ko se namiruje iz prodajne cijene, prvenstvo namirenja, da li je ostalo viška prodajne cijene nakon namirenja i druga pitanja koja se pojave samo u ovoj fazi postupka.

Eventualno ako je izvršenik ranije izmirio potraživanja (obzirom da je nepokretnost prodana tražiocu izvršenja koji je postao vlasnik i namirio svoje potraživanje iz procijenjene vrijednosti

nekretnine), izvršenik bi u parničnom postupku mogao tražiti vraćanje po osnovu sticanja bez osnova, jer je dva puta izmirena obaveza (jednom dobrovoljno a drugi put u izvršnom postupku putem prodaje nekretnine izvršenika).

16. PITANJE:

Koji sud je mjesno nadležan da postupa po prijedlogu za izvršenje na osnovu presude okružnog privrednog suda iz Republike Srpske, ako se izvršenje traži na novčanim sredstvima izvršenika kod banke, a sjedište izvršenika je u Federaciji BiH?

ODGOVOR:

Prema članu 33. Zakona o sudovima Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", broj 37 /12, 14/14, 44/15, 39/16, 100/17), okružni privredni sudovi u prvom stepenu odlučuju, pored ostalog, o sprovođenju izvršnog postupka po pravosnažnim izvršnim odlukama privrednih sudova (tačka z).

Članom 27. Zakona o sudovima u Federaciji BiH ("Službene novine FBiH, broj 38/05, 22/06, 63/10, 72/10, 7/13, 52/14, 85/21), koji reguliše stvarnu nadležnost općinskih sudova u Federaciji BiH, propisano je da su općinski sudovi koji imaju privredna odjeljenja nadležni da sude u privrednim predmetima u prvom stepenu (tačka 4.), te da u drugim predmetima, pored ostalog, vode izvršni postupka, ako zakonom nije drugačije određeno (tačka 5/a).

Prema članu 23. istog zakona u privrednim predmetima, općinski sudovi u kojima se obrazuju privredna odjeljenja mjesno su nadležni za područje cijelog kantona.

Navedenim zakonskim odredbama regulisana je stvarna nadležnost prvostepenih sudova u privrednim predmetima, dok je mjesna nadležnost regulisana procesnim zakonima i to u parničnom postupku odredbama ZPP, a u izvršnom postupku odredbama Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17 i 66/18 – u daljem tekstu: ZIP).

Prema članu 136. ZIP, za odlučivanje o prijedlogu za izvršenje na novčanom potraživanju i za sprovođenje tog izvršenja mjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi prebivalište izvršenika, a ako izvršenik nema prebivalište u Republici Srpskoj nadležan je sud na čijem se području nalazi izvršenikovo boravište (stav 1); ako izvršenik nema u Republici Srpskoj ni boravište, mjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi prebivalište izvršenikovog dužnika, a ako ovaj nema prebivalište u Republici Srpskoj nadležan je sud na čijem se području nalazi boravište izvršenikovog dužnika (stav 2); odredbe st. 1. i 2. tog člana koje se odnose na prebivalište fizičkog lica na odgovarajući način se primjenjuju i na sjedište pravnog lica (stav 3).

Član 136. Zakona o izvršnom postupku Federacije BiH ("Službene novine FBiH", br. 32/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12, 46/16) je identičnog sadržaja, s tim što se odnosi na prebivalište i boravište, odnosno sjedište izvršenika u Federaciji BiH.

U smislu navedenih zakonskih odredbi, a kod činjenice da je Zakon o izvršnom postupku *lex specialis* u odnosu na Zakon o sudovima, primjenom pravila *lex specialis derogat legi generali*, za postupanje u ovom izvršnom postupku mjesno je nadležan općinski sud u Federaciji BiH prema sjedištu izvršenika, pa će se okružni privredni sud oglasiti mjesno nenadležnim za postupanje i po pravosnažnosti rješenja spis dostaviti mjesno nadležnom općinskom sudu.

17. PITANJE:

U situaciji kada je doneseno rješenje o dosudi pokretnih stvari koje je postalo pravosnažno i izvršno a tražilac izvršenja postavi zahtjev za predaju kupljenih stvari, da li postoji obaveza suda da izađe na lice mjesta radi preuzimanja pokretnih stvari i ako postoji na koje odredbe Zakona o izvršnom postupku se trebamo pozivati. S tim u vezi ako postoji obaveza suda da izađe na lice mjesta i osigura predaju kupljenih stvari, da li se mogu primijeniti odredbe člana 43. ZIP koje se odnose na otvaranje zaključanih prostorija izvršenika u kojima se nalaze kupljene stvari uz prisustvo policije, a radi uzimanja kupljenih stvari iz tog prostora.

ODGOVOR:

Izvršenje na pokretnim stvarima provodi se njihovom zapljenom, procjenom i prodajom te namirenjem tražioca izvršenja iz iznosa dobijenog prodajom (član 118. ZIP).

Članom 135. ZIP je regulisano, da se odredbe ovog Zakona o izvršenju na nepokretnostima, izuzev člana 71. ovog zakona, primjenjuju na odgovarajući način i u postupku izvršenja na pokretnim stvarima, ako odredbama Glave XI ovog zakona nije drugačije određeno.

Nakon donošenja rješenja o dosudi pokretnih stvari kupcu (član 93. ZIP u vezi sa članom 135. ZIP), ukoliko se pokretne stvari nalaze kod trećeg lica kome su povjerene na čuvanje (član 122. ZIP), sud će zaključkom naložiti trećem licu da ih preda kupcu tj. tražiocu izvršenja.

Ukoliko se zaplijenjene i prodate stvari nalaze kod izvršenika, na prijedlog kupca odnosno tražioca izvršenja kao kupca, stvari će se oduzeti od izvršenika i uz potvrdu predati kupcu tj. tražiocu izvršenja, shodno odredbama člana 197. ZIP.

Ako izvršenik neće da preda zaplijenjene i kupljene stvari, sudski izvršilac će ih oduzeti od izvršenika.

Ako su prostorije u kojima se nalaze zaplijenjene i prodate stvari izvršenika, zatvorene a izvršenik nije prisutan, niti njegov punomoćnik ili odrasli član njegovog domaćinstva, odnosno neće da otvore prostorije, sudski izvršilac će upotrebom primjernih sredstava otvoriti prostorije u prisustvu jednog punoljetnog svjedoka i policije i stvari predati kupcu odnosno tražiocu izvršenja. O tome će se sastaviti poseban zapisnik koji će biti potpisan od svih lica a primjerak će se pribiti na vrata stana odnosno prostorije izvršenika. Ovo je regulisano članom 43. ZIP.

III. UPIS U REGISTAR

18. PITANJE:

Da li je za brisanje poslovne jedinice stranog pravnog lica dovoljan pravni osnov odluka nadležnog organa stranog pravnog lica, obzirom da Zakon o registraciji nije regulisao brisanje poslovne jedinice ili je i pored odluke potrebno pribaviti dodatne isprave nadležnih organa ili je polazeći od toga da poslovna jedinica stranog pravnog lica svojim poslovanjem u našoj zemlji stvara obaveze prema trećim licima i državi, potrebno sprovesti postupak propisan Zakonom o likvidacionom postupku? (članovi 43., 44. i 45. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj)

ODGOVOR:

Prema odredbi člana 3. stav 1. Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik RS“ broj 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 17/23 – dalje ZPD), poslovna jedinica (ogranak) privrednog društva je izdvojeni organizacioni dio privrednog društva posredstvom koga društvo obavlja djelatnost u skladu sa zakonom (stav 1.); poslovna jedinica nema svojstvo pravnog lica, a u pravnom prometu istupa u ime i za račun privrednog društva (stav 2.); za obaveze prema trećim licima koje nastanu u poslovanju njegove poslovne jedinice privredno društvo odgovara neograničeno (stav 3.).

Odredbama članova 43., 44. i 45. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj („Službeni glasnik RS“, broj 67/13, 15/16), propisan je način osnivanja i upisa poslovne jedinice u sudski registar.

Prema odredbama Zakona o privrednim društvima, tačnije članom 3. ogranak privrednog društva i predstavništvo stranih pravnih lica prvi put je regulisano sistemskim zakonom odnosno zakonom koji reguliše položaj privrednih subjekata, a ne zakonom koji reguliše spoljnotrgovinsko poslovanje kako je do tada bio slučaj.

Ogranak privrednog društva je izdvojeni organizacioni dio privrednog društva koji obavlja privrednu djelatnost u skladu sa zakonom (prodaja dobara i usluga na tržištu), pa se može reći da je vrlo blizak i sličan privrednim društvima. Međutim, ogranak nema svojstvo pravnih lica. Ogranak je dio privrednog društva i u prometu istupa u ime i za račun privrednog društva koje je osnivač ogranka. Iako ogranak obavlja djelatnost, isti nema subjektivitet, pa se privredno društvo kao nosilac subjektiviteta pojavljuje kao ugovorna strana, stranka u sudskom postupku i slično. Upravo zbog toga privredno društvo odgovara prema trećim licima neograničeno za obaveze nastale iz poslovanja ogranka. To je i razumljivo jer sva imovina i sredstva koja su ostvarena poslovanjem ogranka pripadaju društvu, i društvo odgovara za obaveze.

Prema zakonu ogranak može osnovati domaće i strano privredno društvo. Ukoliko je ogranak osnovalo strano privredno društvo, ogranak je i dalje izdvojeni organizacioni dio preko koga to strano privredno društvo obavlja djelatnost u Republici Srpskoj u skladu sa zakonom. Dakle, ni ogranak stranog privrednog društva nema svojstvo pravnog lica, ali kao i ogranak domaćeg privrednog društva obavlja privrednu djelatnost i ogranak se obavezno registruje u sudskom registru.

Nakon osnivanja i registracije ogranak počinje da obavlja privrednu djelatnost stupanjem u poslovne odnose na teritoriji Republike Srpske, a to znači da se ogranak stranog privrednog društva smatra stalnom poslovnom jedinicom nerezidentnog osnivača u smislu Zakona o porezu na dobit pravnih lica. To znači da se ogranak stranog privrednog društva smatra poreskim obveznikom u Republici Srpskoj, pa smo mišljenja da pored odluke o prestanku pravnog lica bi trebalo pribaviti i dodatne isprave od strane nadležnih organa konkretno Poreske uprave, a što je u skladu sa odredbom člana 230. stav 1. tačka 5. Zakona o prekršajima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 63/2014, 36/2015 - odluka US, 110/2016, 100/2017 i 19/2021 - odluka Ustavnog Suda).

Naš zakon nije predvidio posebnu odredbu na koji način prestaje ogranak. U skladu sa odredbama koje inače propisuju odredbe o prestanku pravnog lica zaključak je da nadležni organ društva mora donijeti odluku o prestanku ogranka i obrazložiti iz kojih razloga ogranak prestaje sa radom. Ogranak inače prestaje i prestankom postojanja privrednog društva u čijem je sastavu. Ukoliko je ogranak bio registrovan kod suda potrebno je i brisanje ogranka iz tog registra.

Ukoliko prestane strano privredno društvo razumljivo je da prestaje da postoji i ogranak.

Slijedi da ogranak ili poslovna jedinica stranog privrednog društva nema status pravnog lica. Ogranak se upisuje u registar privrednih subjekata, kada ogranak stiče određena svojstva pravnog lica (obavlja poslovnu djelatnost) i ta posebna svojstva gubi danom brisanjem iz registra. Obzirom da ogranak nema posebnu specijalnu pravnu i poslovnu sposobnost i da za njegove obaveze prema trećim licima odgovara privredno društvo smatramo da nije potrebno provoditi poseban postupak likvidacije ogranka i da je dovoljna obrazložena odluka o prestanku i drugi potrebni elementi koji su propisani Zakonom o registraciji poslovnih subjekata koji se odnose na brisanje privrednog društva (između ostalog potrebe isprave i drugih nadležnih organa).

19. PITANJE:

Koju zakonsku odredbu primijeniti u postupku upisa prokure u registar poslovnih subjekata, obzirom da su odredbe člana 32. i 45. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u koliziji u pogledu dostavljanja dokaza o odobrenom boravku na teritoriji BiH, ukoliko je prokurista strano fizičko lice? Da li je uz prijavu potrebno priložiti gore navedeni dokaz o odobrenom boravku? (članovi 45. i 32. stav 1. tačka b) i v) Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj)

ODGOVOR:

Prokura je vrsta zastupanja pravnog lica koja se zbog svoje specifičnosti izdvaja sa posebnim odredbama i u navedenom zakonu, a koje se tiču obima ovlašćenja prokuriste, načina određenja sadržine njegovih ovlašćenja i načina davanja ovlašćenja za zastupanje prokuristi.

Odredbom člana 45. Zakona o registraciji poslovnih subjekata propisano je da se uz prijavu za upis prokure u registar podnose slijedeće isprave: odluka o davanju prokure i ovjeren potpis prokuriste uz izjavu o prihvatanju dužnosti, lična karta ili putna isprava na osnovu koje je utvrđen identitet lica, uvjerenje o prebivalištu, te dokaz o odobrenom boravku na teritoriji Bosne i Hercegovine, ukoliko je prokurista strano fizičko lice.

Navedena odredba jasno govori šta je potrebno dostaviti za upis prokure u registar, pa ukoliko je prokurista strano fizičko lice između ostalog potrebno je pribaviti i dokaz da mu je odobren boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Odredba člana 32. stav 1. tačka b) i v) Zakona o registraciji poslovnih subjekata odnosi se na isprave i druge akte koji su neophodni za upis osnivanja poslovnog subjekta ili izmjene podataka od značaja za pravni promet, u odnosu na osnivača pravnog subjekta i upisa lica ovlašćenog za zastupanje, a upis prokuriste je regulisan odredbom člana 45. istog zakona.

20. PITANJE:

Kojom većinom glasava se odlučuje o upisu istovremenog smanjenja i povećanja osnovnog kapitala kod dvočlanog društva sa ograničenom odgovornošću? (član 141. stav 3. Zakona o privrednim društvima)

ODGOVOR:

Odredbom člana 141. stav 1. i 2. Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik RS“, broj: 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17, 82/19 i 17/23, dalje: ZPD), propisano je da skupština članova društva sa ograničenom odgovornošću odlučuje običnom većinom broja glasova iz člana 139. stav 1. i 3. ovog zakona (stav 1.). Izuzetno iz odredbe stava 1. ovog člana skupština članova društva sa ograničenom odgovornošću odlučuje dvotrećinskom većinom glasova članova društva, osim ako osnivačkim aktom ili ugovorom članova društva nije određeno da se odlučuje većinom glasova, ali ne manjom većinom od ukupnog broja glasova o: izmjenama i dopunama osnivačkog akta i ugovora članova društva; povećanju i smanjenju osnovnog kapitala osim dodatnih uloga članova u skladu sa osnivačkim aktom ili ugovorom članova društva; statusnim promjenama, promjeni pravne forme i prestanku društva; raspodjeli dobiti članova društva, sticanju sopstvenih udjela društva; raspolaganju imovinom društva velike vrijednosti, u skladu sa ovim zakonom (stav 2.).

Iz podneska podnosioca prijave, kao i iz isprava sadržanih u spisu, slijedi da su pomenute odluke donesene na ponovljenim vanrednim skupštinama i da je za iste glasao osnivač društva koji u društvu ima udio od 36,46%.

Prema odredbi člana 139. stav 1. i 3. ZPD za održavanje skupštine članova društva sa ograničenom odgovornošću potrebna je većina od ukupnog broja glasova članova društva (kvorum) ako osnivačkim aktom ili ugovorom članova društva nije određen veći broj glasova (stav 1.), a kvorum za održavanje ponovljene skupštine čine 1/3 od ukupnog broja glasova članova društva sa ograničenom odgovornošću, ako osnivačkim aktom ili ugovorom članova društva nije određen veći broj glasova.

U konkretnom slučaju odluka o istovremenom smanjenju osnovnog kapitala društva u redovnom postupku radi pokrivanja gubitaka i povećanju osnovnog kapitala društva novim

ulozima u novcu, bila je predmet razmatranja i odlučivanja na *ponovljenoj vanrednoj skupštini* dana 23.03.2023. godine kojoj je pristupio i za ovu odluku glasao osnivač društva koji u društvu ima udio od 36,46%. Odluka o izmjeni ugovora o osnivanju društva bila je predmet razmatranja i odlučivanja na vanrednoj ponovljenoj skupštini dana 01.08.2023. godine kojoj je pristupio i za ovu odluku glasao osnivač društva koji u društvu ima udio od 36,46%.

Nije sporno da je za održavanje ponovljenih sjednica skupštine postojao kvorum u smislu odredbi člana 139. stav 3. ZPD.

Sporno je da li su pomenute odluke o istovremeno smanjenju i povećanju osnovnog kapitala i o izmjeni ugovora o osnivanju društva, donesene propisanom većinom glasova, što podnosilac prijave ističe u žalbi, tvrdeći, suprotno stavu suda, da su pomenute odluke donesene propisanom većinom glasova, pozivom na odredbe člana 109. ZPD.

Odredbom člana 109. Zakona o privrednim društvima propisano je da se odredbe ovog zakona o otvorenom akcionarskom društvu koje se odnose na održavanje osnovnog kapitala, rezerve, povećanje i smanjenje osnovnog kapitala kao i održavanje skupštine akcionara, shodno primjenjuju i na održavanje, povećanje i smanjenje osnovnog kapitala i održavanje skupštine članova društva sa ograničenom odgovornošću u slučaju gubitka.

Kao što proizilazi iz citirane odredbe člana 109. ZPD odredbe ovog zakona o otvorenom akcionarskom društvu koje se odnose na odlučivanje ne primjenjuje se na društva sa ograničenom odgovornošću.

Odredbom člana 141. stav 1. i 2. ZPD propisano je da skupština članova društva sa ograničenom odgovornošću odlučuje običnom većinom broja glasova iz člana 139. stav 1. i 3. ovog zakona (stav 1.). Izuzetno iz odredbe stava 1. ovog člana skupština članova društva sa ograničenom odgovornošću odlučuje dvotrećinskom većinom glasova članova društva, osim ako osnivačkim aktom ili ugovorom članova društva nije određeno da se odlučuje većinom glasova, ali ne manjom većinom od ukupnog broja glasova o: izmjenama i dopunama osnivačkog akta i ugovora članova društva; povećanju i smanjenju osnovnog kapitala osim dodatnih uloga članova u skladu sa osnivačkim aktom ili ugovorom članova društva; statusnim promjenama, promjeni pravne forme i prestanku društva; raspodjeli dobiti članova društva, sticanju sopstvenih udjela društva; raspolaganju imovinom društva velike vrijednosti, u skladu sa ovim zakonom (stav 2).

Slijedi da podnosilac prijave, društvo sa ograničenom odgovornošću, za upis u registar promjene: istovremeno smanjenje i povećanje osnovnog kapitala odlukama, dužan je uz prijavu priložiti odluku o izmjeni ugovora o osnivanju društva povodom istovremenog smanjenja i povećanja osnovnog kapitala društva koja je donesena dvotrećinskom većinom glasova članova društva, kako to propisuje odredba člana 141. stav 3. ZPD, a ne dvotrećinskom većinom glasova društva koji su prisutni na održanoj sjednici skupštine na kojoj je odluka donesena.

IV. STEČAJ

21. PITANJE:

Rješenjem suda pokrenut je prethodni postupak za utvrđivanje uslova za otvaranje stečajnog postupka nad pravnim licem-zemljoradničkom zadrugom. Privremeni stečajni upravnik je sudu dostavio izvještaj da postoje razlozi za otvaranje stečajnog postupka nad imovinom predmetnog pravnog subjekta kao i da je sva zadružna imovina prešla u vlasništvo grada po osnovu ugovora o prenosu nepokretnosti.

Sud je potom službenim putem dostavio nadležnom organu - Republičkoj upravi za geodetske i imovinsko-pravne poslove rješenje o otvaranju stečajnog postupka, nakon čega su od strane navedenog organa dostavljeni podaci o upisu zabilježbe otvaranja stečajnog postupka na određenim nepokretnostima stečajnog dužnika. Iz zemljišno-knjižnih podataka proizilazi da se radi o nepokretnostima označenim kao državna svojina na kojoj stečajni dužnik ima pravo raspolaganja odnosno na jednoj nekretnini ne postoje upisani tereti, dok je na drugoj nekretnini upisana hipoteka Poreske uprave.

Stečajni upravnik smatra da predmetna imovina ne ulazi u stečajnu masu, odnosno da je ista trebala preći u vlasništvo jedinice lokalne samouprave, ali da se isto, usljed vjerovatnog propusta nije dogodilo, a imajući u vidu činjenicu da je sva druga, odnosno prethodna imovina zadruge po osnovu ugovornog odnosa prešla u vlasništvo jedinice lokalne samouprave.

Odredbama člana 48. Zakona o poljoprivrednim zadrugama propisano je da će se nepokretnosti upisane u javnim evidencijama kao državna, odnosno društvena svojina sa pravom korišćenja, upravljanja ili raspolaganja u korist zadruge, nakon stupanja na snagu navedenog zakona, upisati kao svojina jedinica lokalne samouprave (opština i grad) na čijoj teritoriji se te nepokretnosti nalaze, da se upis navedenih nepokretnosti po zahtjevu gradonačelnika grada, odnosno načelnika opštine utvrđuje rješenjem nadležne područne jedinice Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove, te da se zahtjevi za izdavanje rješenja podnose do 31. decembra 2011. godine.

Da li predmetna imovina ulazi u stečajnu masu, odnosno da li ista može biti predmet unovčenja u stečajnom postupku radi namirenja troškova istog, odnosno namirenja povjerilaca ? Ovo posebno kada se ima u vidu citirana odredba navedenog zakonskog propisa iz koje proizilazi da će se takva imovina upisati kao svojina jedinice lokalne samouprave ali međutim postoji i zakonom propisani rok za podnošenje zahtjeva za izdavanje rješenja o upisu nepokretnosti nadležnom organu.

ODGOVOR:

Članom 84. Zakona o stečaju („Službeni glasnik RS“ broj 16/16) je propisano da stečajnu masu čini cjelokupna imovina koja pripada stečajnom dužniku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka kao i imovina koju stečajni dužnik stekne tokom stečajnog postupka, ako drugim propisima nije predviđeno drugačije. Iz ovako određenog pojma stečajne mase može se

zaključiti da po pravilu, stečajni postupak obuhvata cjelokupnu imovinu koja pripada stečajnom dužniku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka, međutim postoje izuzeci od ovog pravila, ukoliko je drugim propisima predviđeno drugačije.

Zakonom o poljoprivrednim zadrugama („Službeni glasnik RS“ broj 73/08, 106/09 i 78/11) je u članu 47. je propisano da imovinu zadruga čine stvarna prava, imovinska prava, novac i druge hartije od vrijednosti. Stavom 5. istog člana je propisano da zadruga koja koristi državnu imovinu ili stečenu besteretnim pravnim poslom od jedinica lokalne samouprave, republičkih organa ili organa na nivou BiH, ne može donositi odluke o raspolaganju tom imovinom a naročito odluke o: prodaji, poklonu, razmjeni, korištenju, poravnanju sa povjeriocima, zalozi, hipoteci, garanciji, davanju u dugoročni zalog i ulaganju te imovine u druga pravna lica bez pismene saglasnosti Vlade Republike Srpske. Odluke donesene u suprotnosti sa prethodnim stavom su ništavne.

Članom 48. stav 1. pomenutog Zakona je propisano da nepokretnosti upisane u javnim evidencijama kao državna, odnosno društvena svojina s pravom korišćenja, upravljanja ili raspolaganja u korist zadruga, nakon stupanja na snagu ovog zakona upisaće se kao svojina jedinica lokalne samouprave (opština i grad) na čijoj teritoriji se te nepokretnosti nalaze. Upis nepokretnosti iz stava 1. ovog člana, po zahtjevu gradonačelnika grada odnosno načelnika opštine utvrđuje se rješenjem nadležne područne jedinice Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove. Zahtjev za izdavanje rješenja iz stava 2. ovog člana uz koje se prilažu zemljišno-knjižni i katastarski podaci o nepokretnostima iz stava 1. ovog člana podnose se do 31.decembra 2011. godine. Protiv rješenja iz stava 2. ovog člana dopuštena je žalba Republičkoj upravi za geodetske i imovinsko-pravne poslove.

Imajući u vidu navedene odredbe može se zaključiti da iz sadržaja odredbe člana 48. proizilazi da je po samom zakonu predviđena i propisana procedura upisa prava vlasništva na predmetnim nekretninama u korist jedinice lokalne samouprave, i to na osnovu podataka o pravima iz zemljišno-knjižne i katastarske evidencije nekretnina. Propisivanjem titulara vlasništva u korist jedinice lokalne samouprave u odnosu na imovinske interese poljoprivredne zadruga je po samom zakonu određeno da pravo vlasništva na predmetnim nekretninama ne pripada stečajnom dužniku i ne može biti dio stečajne mase iz koje bi se mogli namiriti povjerioci u stečajnom postupku. Radi se o zakonu *lex specialis* koji određuje da će se nepokretnosti upisane u javnim evidencijama kao državna odnosno društvena svojina sa pravom korištenja, upravljanja ili raspolaganja u korist zadruga, nakon stupanja na snagu navedenog Zakona, upisati kao svojina jedinica lokalne samouprave na čijoj teritoriji se te nepokretnosti nalaze. Dakle radi se o imperativnoj zakonskoj normi koja određuje da se nepokretnosti koje su koristile, upravljale ili raspolagale zadruga prenose u svojinu jedinice lokalne samouprave.

I raniji Zakon o zemljoradničkim zadrugama („Službeni glasnikRS“ broj 18/99) je u članu 91. propisivao da zadruga može koristiti sredstva u državnoj svojini po raznim osnovama. Sredstva u državnoj svojini koja zadruga koristi po raznim osnovama, zadruga ne može otuđiti niti stavljati pod hipoteku, dok je članom 50. istog Zakona regulisano šta čini imovinu zadruga. Iz navedenog proizilazi da predmetne nepokretnosti na kojima je Zemljoradnička zadruga imala pravo korišćenja, upravljanja ili raspolaganja a koje su bile u državnoj svojini, ne može biti predmetom unovčavanja u stečajnom postupku radi namirenja povjerilaca, jer se ne radi o stečajnoj masi stečajnog dužnika.

22. PITANJE:

Rješenjem suda shodno odredbama zakona o stečajnom postupku otvoren je stečajni postupak nad imovinom pravnog subjekta u vidu akcionarskog društva. Dio imovine unovčen je u stečajnom postupku, odnosno namiren je razlučni povjerilac, dok se preostali dio imovine niti nakon više licitacija nije uspio unovčiti. Radi se o imovini koja je upisana kao državno vlasništvo nad kojom stečajni dužnik ima pravo korišćenja, konkretno imovina upisana u ukupno sedam zemljišno-knjižnih uložaka.

Odredbama člana 107. stav 4. Zakona o stečajnom postupku propisano je da ako je pokušaj unovčenja određene nekretnine ostao bezuspješan, stečajni upravnik može tu nekretninu da izdvoji iz stečajne mase tako što će je prodati povjeriocima srazmjerno njihovim potraživanjima ako je oni prihvate. Stavom 3. istog člana navedenog Zakona propisano je da se imovina koja se nije mogla raspodijeliti povjeriocima na navedeni način, predaje licima koja imaju udjela u stečajnom dužniku ako je on pravno lice, odnosno dužniku pojedincu.

U konkretnom stečajnom postupku postoji ukupno 120 povjerilaca sa priznatim potraživanjima, od čega postoje povjerioci opšteg isplatnog reda, višeg i nižeg isplatnog reda. Na zakazane skupštine povjerilaca dolazi veoma mali broj povjerilaca.

Na koji način će u tom slučaju postupiti sud kada se na ročištu povjerioci ne mogu izjasniti o prihvatanju imovine odnosno primjera radi jedan povjerilac se izjasni da prihvata premetnu imovinu, ostali povjerioci odbiju da prihvate istu a veći broj povjerilaca ne pristupi na ročište?. Na koji način se može u konkretnom slučaju zaključiti stečajni postupak, a evidentno je da nema sredstava za dalje vođenje istog, te da je dosadašnje unovčavanje imovine (10 licitacija) bezuspješno proteklo? Na koji način uručiti imovinu stečajnim povjeriocima, jer je bespredmetno dalje vođenje stečajnog postupka budući da ono iziskuje troškove? Jedno od mogućih rješenja je eventualno da se imovina uruči licima koja imaju udjela u stečajnom dužniku, ali kako i u tom slučaju postupiti ukoliko se povjerioci izjasne da navedeno ne dolazi u obzir?.

ODGOVOR:

Cilj i svrha stečajnog postupka je unovčenje imovine dužnika i podjela prikupljenih sredstava povjeriocima koji se namiruju skupno.

Odredbom člana 183. stav 10. Zakona o stečaju je propisano da imovina koja se ne može unovčiti, može se prepustiti po procijenjenoj vrijednosti, uz zaračunavanje na priznata potraživanja, ukoliko na to pristanu. U konkretnom slučaju radi se o imovini stečajnog dužnika (nepokretnostima) koja se nije mogla unovčiti. Takva imovina se raspoređuje stečajnim povjeriocima, ukoliko na to pristanu, a ukoliko stečajni povjerioci ne prihvate imovinu koja se ne može unovčiti ova imovina pripada Republici Srpskoj.

Dakle, pravilo je da se prvo neunovčena stečajna masa može prepustiti stečajnim povjeriocima, razmjerno njihovim utvrđenim potraživanjima. Stavom 11. člana 183. Zakona o stečaju je predviđeno da ako povjerioci ne prihvate imovinu koja se može unovčiti, skupština povjerilaca

može tu imovinu uručiti Crvenom krstu ili drugoj humanitarnoj organizaciji, socijalnoj i obrazovnoj ustanovi ako je potrebna organizacijama i ustanovama i ako imovinu prihvate. Ako se imovina ne uruči u smislu stava 10. i 11. ovog člana, uručuje se stečajnom dužniku, odnosno članu društva a ako je ne prihvate, imovina pripada Republici Srpskoj. Treba imati u vidu da u pozivu za završno ročište (završnu diobu) povjerioci će se upozoriti na odredbe člana 183. tačka 10. Zakona o stečaju. Svaki povjerilac može najkasnije do završnog ročišta izjaviti da nije voljan preuzeti dio neunovčene imovine stečajnog dužnika na koji bi imao pravo.

Prihvatanjem imovine koja se nije mogla unovčiti stečajni povjerioci postaju suvlasnici na svakom idealnom dijelu stečajne mase. Procjenu vrijednosti neunovčene imovine vrši stečajni upravnik uz pomoć sudskih vještaka.

Odredbom člana 183. stav 15. Zakona o stečaju je propisano da ne predstavlja smetnju za zaključenje stečajnog postupka ako stečajni povjerioci ne preuzmu imovinu i nenaplaćena potraživanja u smislu stava 10. i stava 14. ovog člana. Dakle stečajni postupak se može zaključiti (člana 185. ZS) čak i ako stečajni povjerioci nisu preuzeli neunovčenu imovinu u smislu člana 183. stav 10. Zakona o stečaju.

Imajući u vidu postavljeno pitanje odgovor bi bio da se u konkretnom slučaju stečajni postupak nad stečajnim postupkom može zaključiti na način kako je to propisano članom 183. stav 10., 11., 12. i stav 15. Zakona o stečaju. Dakle, ako stečajni povjerioci ne pristanu da im se rasporedi odnosno prenese neunovčena stečajna masa, ona će u krajnjoj liniji pripasti Republici Srpskoj, nakon što se prethodno ponudi humanitarnim i drugim organizacijama odnosno članovima društva.

23. PITANJE:

U toku prethodnog stečajnog postupka privremeni stečajni upravnik je utvrdio da je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka osnovan i dozvoljen, a da ne postoji imovina iz koje bi se mogli izmiriti troškovi stečajnog postupka.

Odredbama člana 97. stav 6. Zakona o stečaju propisano je da stečajni sudija otvara stečajni postupak nad imovinom stečajnog dužnika ako je prijedlog dopušten ako postoji stečajni razlog i ako će imovina stečajnog dužnika prema predviđanjima biti dovoljna da namiri troškove postupka. Stavom 7. istog člana navedenog Zakona propisano je da ako imovina stečajnog dužnika ne pokriva troškove postupka a prijedlog je dopušten i osnovan, stečajni sudija će javnim pozivom objavljenim na oglasnoj tabli suda, elektronskoj tabli suda i u „Službenom glasniku Republike Srpske“ pozvati povjerioce i zainteresovana lica da uplate predujam za obezbjeđenje troškova postupka u roku od 15 dana od dana objavljivanja poziva. Stavom 8. istog člana navedenog Zakona propisano je da će ako zainteresovano lice uplati predujam u navedenom roku stečajni sudija otvoriti stečajni postupak i voditi ga u skladu sa navedenim Zakonom.

U konkretnom slučaju sud je, budući da na osnovu izvještaja stečajnog upravnika proizilazi da ne postoji treći kumulativni razlog za otvaranje stečajnog postupka u vidu činjenice da imovine može pokriti troškove stečajnog postupka, uputio javni poziv povjeriocima i dr. zainteresovanim licima za uplatu predujma na ime vođenja istog, isti

propisno objavio te navedenim pozivom zakazao i ročište, međutim niko od potencijalnih povjerilaca nije uplatio predujam, slijedom čega je sud donio rješenje kojim je otvorio stečajni postupak i istovremeno isti zaključio zbog nedostatka stečajne mase. Povodom žalbe povjerioca protiv pomenutog rješenja isto je od strane višeg suda ukinuto i postupak vraćen na ponovno odlučivanje da se postupak otvori i vodi u skladu sa odredbama članova 97. do 104. Zakona o stečaju te da se povjerioci na izvještajnom ročištu izjasne da li će uplatiti predujam. Imajući u vidu gore citirane zakonske odredbe da li ukoliko privremeni stečajni upravnik utvrdi da ne postoji imovina iz koje se mogu namiriti troškovi stečajnog postupka uopšte može otvoriti i voditi stečajni postupak?

ODGOVOR:

Nakon podnošenja prijedloga za pokretanje stečajnog postupka predlagač je dužan da uplati predujam troškova u iznosu koji odredi sud. Iznos predujma se određuje u skladu sa Pravilnikom kojim se propisuje naknada i nagrada za rad stečajnog upravnika (član 55. ZS). Ako se ne uplati predujam sud će donijeti rješenje o odbacivanju prijedloga za pokretanje prethodnog postupka.

Prethodni postupak se provodi radi utvrđivanja uslova za otvaranje stečajnog postupka. Da bi se utvrdilo da li postoje razlozi i uslovi za otvaranje i vođenje stečajnog postupka, stečajni sudija može odrediti materijalno-finansijsko vještačenje.

Odredbom člana 97. stav 1. Zakona o stečaju je propisano da će stečajni sudija zakazati ročište u vezi sa uslovima za otvaranje stečajnog postupka nakon što primi izvještaj privremenog stečajnog upravnika zajedno sa mišljenjem vještaka, ako je vještak imenovan da ocijeni nesolventnost stečajnog dužnika. Stavom 6. navedenog člana je propisano da stečajni sudija otvara stečajni postupak nad imovinom stečajnog dužnika ako je prijedlog dopušten, ako postoji stečajni razlog i ako će imovina stečajnog dužnika prema predviđanju biti dovoljna da namiri troškove postupka. Ovi uslovi moraju biti ispunjeni kumulativno.

Ako imovina stečajnog dužnika ne pokriva troškove postupka a prijedlog je dopušten i osnovan, stečajni sudija će javnim pozivom, objavljenim na oglasnoj tabli suda, elektronskoj tabli suda i u „Službenom glasniku RS“ pozvati povjerioce i zainteresovana lica da uplate predujam za obezbjeđenje troškova stečajnog postupka u roku od 15 dana od dana objavljivanja poziva (stav 7. člana 97. Zakona o stečaju).

Ako zainteresovano lice uplati predujam u roku iz stava 7. ovog člana, stečajni sudija će otvoriti stečajni postupak i voditi ga u skladu sa odredbama ovog Zakona.

Iz navedenih odredbi proizilazi da se neće otvoriti stečajni postupak niti će se provoditi ako se ne predujme troškovi stečajnog postupka.

Ako imovina stečajnog dužnika ne pokriva troškove stečajnog postupka povjeriocima se mora ostaviti mogućnost da zahtijevaju provođenje stečajnog postupka uplatom predujma. Ako se predujam ne uplati u roku od 15 dana od dana objavljivanja poziva tada se stečajni postupak neće otvoriti.

24. PITANJE:

Stečajni dužnik je u toku stečajnog postupka pokrenuo druge postupke (parnične i dr.), u kojim je nastala taksena obveza. Da li je stečajni dužnik takseni obveznik u tim postupcima, a ako jest, da li se može vršiti prinudna naplata tih taksi i na koji način?

ODGOVOR:

Odredbama Zakona o sudskim taksama („Službeni glasnik RS“ broj 73/08, 49/09, 67/13, 63/14, 66/18, 67/20) propisano je, pored ostalog, ko je takseni obveznik (član 2), kada nastaje obaveza plaćanja taksene obaveze (član 6), te ko je oslobođen od plaćanja takse (član 10), kao i uslovi za eventualno oslobađanja taksenog obveznika od plaćanja sudske takse (član 12).

Prema članu 11. Zakona o sudskim taksama, u postupku stečaja ili likvidacije, taksa se ne plaća za a) podneske stečajnog ili likvidacionog upravnika i b) podneske kojima se prijavljuje upis stečajnog ili likvidacionog postupka ili upis u sudski registar koji se vrsi i po službenoj dužnosti (stav 1); za upis odluke otvaranju stečajnog postupka odluke o pokretanju postupka likvidacije kao i odluke o zabrani obavljanja određene djelatnosti, odnosno poslova pravnog lica ne plaća se taksa (stav 2).

Međutim, ukoliko se ne radi o podnescima iz člana 11. Zakona o sudskim taksama, stečajni dužnik je takseni obveznik i sudska taksa je obaveza stečajne mase, koja se može naplatiti na isti način kao i prema drugim taksenim obveznicima koji nisu oslobođeni od plaćanja sudske takse.

25. PITANJE:

Rješenjem od 26.01.2016. godine obustavljen je likvidacioni postupak i otvoren stečajni postupak.

Rješenje suda o obustavi likvidacionog postupka i otvaranju stečajnog postupka je dostavljeno svim učesnicima u likvidacionom postupku i objavljeno na oglasnoj tabli suda, ali oglas nije objavljen u “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Dana 04.06.2016. godine zakazano ispitno i izvještajno ročište je odloženo na neodređeno vrijeme, sa naznakom da će se novo ročište zakazati kada se stvore uslovi za objavu oglasa o otvaranju stečajnog postupka.

Novčana sredstva uplaćena od strane stečajnog dužnika su blokirana na depozitnom računu Banke Srpske a.d. banja Luka u stečaju.

Međutim, ni nakon 7 (sedam) godina nisu se stekli uslovi za nastavak postupka, jer uplaćena sredstva za vođenje postupka nisu deblokirana i pitanje je da li će ikada biti.

Članom 18. stav 1. Zakona o stečaju regulisan je vremenski okvir trajanja stečajnog postupka, pa će se stečajni postupak okončati u roku od godinu dana, a u složenom slučaju u roku od dvije godine.

Pitanje je kako u predmetima u kojim su stečajni dužnici izvršili uplate predujma za vođenje postupka u Banci Srpskoj a.d Banja luka okončati postupak i da li sud može pozvati stečajnog dužnika da ponovo izvrši uplatu predujma, a svoja predhodno uplaćena sredstva da potražuje od Banke srpske a.d. Banja luka u stečaju.

Takođe, u slučaju da stečajni dužnik ne izvrši traženu uplatu, da li sud može obustaviti postupak.

Za ovo pitanje bi trebalo iznaći odgovor, jer će ovakvi slučajevi ostati otvoreni i sledećih deset godina.

ODGOVOR:

Zakon o stečaju propisuje obavezu plaćanja predujma troškova postupka restrukturiranja (član 31), troškova prethodnog stečajnog postupka (član 55), kao i troškova stečajnog postupka (članovi 95. i 97). Nedovoljnost stečajne mase za pokriće troškova stečajnog postupka je razlog za zaključenje postupka, ako se ne predujmi dovoljan novčani iznos (član 191). Dakle, bez obezbijeđenih troškova postupak ne može voditi ni uspješno okončati:

U konkretnom slučaju stečajni dužnici su izvršili uplate predujma za vođenje postupka, ali su uplaćena sredstva blokirana na depozitnom računu Banke Srpske a.d. banja Luka u stečaju, što onemogućava dalje vođenje stečajnog postupka. Ovo pitanje je postavljano više puta, ali nisu dati adekvatni odgovori

Presudom Vrhovnog suda RS broj 57 0 Ps 123414 19 Rev od 11.03.2020. godine usvojena je revizija tužene i preinačene obje nižestepene presude, tako što je u cjelosti odbijen zahtjev tužioca (stečajnog dužnika) da mu tužena Republika Srpska isplati iznos od 1.706.186,62 KM, koji je po rješenju Okružnog privrednog suda uplatio na depozitni račun tog suda, otvoren kod „Banke Srpske“, radi obezbjeđenja potraživanja stečajnih povjerilaca tužioca. Iz obrazloženja navedene presude prozlaži: da se se ne radi o sticanju bez osnova u smislu člana 210. ZOO; da u radnjama organa tužene (stečajnog suda i Ministarstva finansija Republike Srpske) nema protivpravnosti, pa tako ni uslova odštetne odgovornosti, u smislu člana 155. ZOO; da nema uslova za uspostavljanje odgovornosti za štetu od strane tužene ni u smislu odredbe člana 172. ZOO.

Podnesen je određeni broj tužbi (vještaci, ovlašteni procjenitelji i dr.) protiv Republike Srpske, radi naplate određenih odnosno dosuđenih nagrada i naknada iz deponovanih i blokiranih sredstava, te su neki tužbeni zahtjevi usvajani.

U obrazloženju presude broj 80 0 P 093083 17 P od 14.05.2018. godine, kojom je usvojen jedan takav zahtjev, navodi se: da je tužilac kao ovlašteni procjenivač dostavio svoju pismenu procjenu i usmeno prezentovao na glavnoj raspravi, pa mu pripada pravo na nagradu u skladu sa članom 160. ZPP; da okružni privredni sud kao organ sudske vlasti nije osigurao obavljanje sudskih poslova u kontinuitetu (blokada depozitnih računa i nemogućnost raspolaganja sredstava uplaćenim na depozitni račun sudova), da ovu vrstu poslova obavlja u ime i za račun RS kao pravnog lica i da sudski polozi ne predstavljaju bilo kakve depozite građana na štednji ni po viđenju, nego imaju sasvim drugu svrhu i namjeru, s obzirom da su to sredstva fizičkih i pravnih lica koji imaju određene uloge i svojstva u sudskim postupcima, a tužena nije preduprijedila putem Agencije za bankarstvo da “Banka Srpske” a.d. kao depozitna banka svih sudova RS da svoje poslovanje u ovom segmentu ne dovede u pitanje, odnosno da dođe do blokade depozitnih računa suda, što je u konkretnom slučaju imalo za posledicu neisplatu novčane naknade i nagrade za izvršenu procjenu.

Nemamo konkretnijih podataka o broju takvih postupaka, visini sredstava i izjavljenim pravnim lijekovima, kao ni o stavovima nadležnih resornih ministarstava.

Nadležni okružni privredni sud će odlučiti o sudbini blokiranih sredstava, s bzirom na prijavljena potraživanja stečajnih povjerilaca i obaveze stečajnog dunia, a drugi aspekti ovog pitanja su van domašaja privrednih sudova.

Pored toga, s obzirom na propisane rokove okonlanja stečajnog postupka (član 18. Zakona o stečaju) i iskazivanje rezultata rada sudija, ovakve predmete bi trebalo tretirati kao nerješive iz procesnih razloga.

V. LIKVIDACIJA

26. PITANJE:

U predmetima koji su započeti kao likvidacija po službenoj dužnosti i u kojima su podnesene prijave potraživanja od strane povjerilaca, te dostavljen dokaz da likvidacioni dužnik posjeduje određenu imovinu, a u kojima je iz navedenog razloga potrebno postupak nastaviti otvaranjem redovnog likvidacionog postupka u kojem likvidacioni upravnik utvrdi da se ne nisu stekli uslovi iz člana 42. Zakona o likvidacionom postupku i predlaže otvaranje stečajnog postupka, zbog nedostatka stečajne mase, a niko od pozvanih nije platio tražena sredstva za dalje vođenje postupka, pa dođe do zaključenja stečajnog postupka, u smislu odredbe člana 191. Zakona o stečaju, i brisanja stečajnog dužnika odnosno ranijeg likvidacionog dužnika iz sudskog registra, ali problem ostaje, jer su nekretnine ili pokretne stvari ostale bez titulara na toj imovini.

ODGOVOR:

Ovo pitanje odnosi se prvenstveno odnosi na pitanje imovine dužnika nad kojim je, nakon obustavljanja postupka likvidacije po službenoj dužnosti i likvidacionog postupka, zaključen stečajni postupak zbog nedostatka stečajne mase i poslovni subjekt je brisan iz sudskog registra.

Odredbama članova 80. - 84. Zakona o registraciji poslovnih subjekta u Republici Srpskoj („Službeni glasnik RS“, broj 67/13, 15/16, 84/19) regulisan je postupak likvidacije po službenoj dužnosti, a prema članu 83. tog zakona, ako registraski sud utvrdi da nisu ispunjeni uslovi za zaključivanje postupka iz člana 81. stav 1. tog zakona, postupak likvidacije će se nastaviti u skladu sa odredbama Zakona o likvidacionom postupku (stav 1); prije donošenja rješenja za pokretanje likvidacionog postupka registarski sud će pozvati povjerioce koji su svoje potraživanje prijavili ili prijavljuju potraživanje da solidarno upate predujam za pokriće troškova likvidacionog postupka u roku od 15 dana (stav 2); ukoliko povjerioci ne uplate predujam u propisanom roku, prijave potraživanja će se odbaciti, a postupak će se okončati u skladu sa odredbama člana 81. tog zakona (stav 3).

Prema 43. stav 1. Zakona o likvidacionom postupku („Službeni glasniku RS", br. 82/19), ako se nisu stekli uslovi za vođenje likvidacionog postupka, već su ispunjene pretpostavke za otvaranje stečajnog postupka, likvidacioni upravnik odmah, a najkasnije u roku od 15 dana od dana saznanja za ispunjenost uslova za pokretanje stečajnog postupka, podnosi prijedlog da se

obustavi likvidacioni postupak i otvori stečajni postupak nad likvidacionim dužnikom (stav 1); likvidacioni upravnik odgovara za štetu koja povjeriocima i vlasnicima kapitala poslovnog subjekta nastane zbog nepodnošenja ili zakasnjelog podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka (stav 2).

Prema članu 191. Zakona o stečaju („Službeni glasnik RS“, broj 16/16), ako se nakon otvaranja stečajnog postupka ispostavi da stečajna masa nije dovoljna za pokriće troškova stečajnog postupka, stečajni sudija će zaključiti postupak (stav 1); stečajni postupak se ne zaključuje ako se predujmi dovoljan novčani iznos (stav 2).

U konkretnom slučaju predloženo je otvaranje stečajnog postupka, zbog nedostatka stečajne mase, a niko od pozvanih nije platio tražena sredstva za dalje vođenje postupka, pa je došlo do zaključenja stečajnog postupka u smislu odredbe člana 191. Zakona o stečaju i brisanja stečajnog dužnika ranije likvidacionog dužnika iz sudskog registra, pa su nekretnine i/ili pokretne stvari ostale bez titulara na toj imovini.

Međutim, odluke o takvom otvaranju i zatvaranju stečajnog postupka (jer stečajna masa nije dovoljna ni za pokriće troškova stečajnog postupka) su kontradiktorne i međusobno se isključuje, jer se ne može otvoriti postupak stečaja ako nisu plaćena sredstva za dalje vođenje postupka, a ako postupak stečaja nije otvoren, ne može se ni zatvoriti.

Naime, pretpostavka za zatvaranje stečajnog postupka u smislu člana 191. stav 1. Zakona o stečaju je da je otvoren stečajni postupak. Otvaranje i zatvaranje stečajnog postupka na način kao u postavljenom pitanju, a pogotovo ako bi se poslovni subjekt brisao iz sudskog registra, proizvelo bi paradoksalnu situaciju u kojoj bi bez titulara prava ostala imovina kojom raspolaže subjekat upisa, a izvršni i drugi postupci koji je u toku ostali bi bez stranke ili pravnog sljednika i ne bi se mogli okončati. To bi stvorilo dodatne probleme, s obzirom da su prekinuti parnični i izvršni postupci do okončanja stečajnog postupka.

U vezi s tim napominje se da je bilo slučajeva da sud odluči da se stečajni postupak nad stečajnim dužnikom neće provoditi i da se taj postupak zaključuje (iako nije ni otvoren), u smislu člana 191. stav 1. Zakona o stečaju, jer stečajna masa nije dovoljna ni za pokriće troškova stečajnog postupka.

U takvim slučajevima potrebno je ukinuti prvostepeno rješenje i predmet vratiti na ponovni postupak, kako bi se utvrdilo da li su ispunjeni uslovi za otvaranje stečajnog postupka i nakon toga zaključio stečajni postupak, zbog nedovoljnosti stečajne mase za pokriće troškova stečajnog postupka, uz mogućnost registrovanja stečajne mase.

Takođe treba imati u vidu da Zakon o stečaju predviđa stečajnu masu kao novi subjekt građanskog procesnog prava koga zastupa stečajni upravnik koji može, nakon zaključenja stečajnog postupka, nastaviti sudske i upravne postupke koje je vodio stečajni dužnik ili koji se vode protiv stečajnog dužnika (član 15. tačka 21).

27. PITANJE:

Likvidacioni postupak je u toku, svi povjerioci su namireni, višak likvidacione mase je uplaćen na račun osnivača. Međutim, vode se postupci oko imovine likvidacionog dužnika u inostranstvu. Može li se u takvoj situaciji zaključiti likvidacioni postupak, a

primjeniti član 4. Zakona o likvidacionom postupku (shodna primjena odredaba Zakona o stečaju), registrovati likvidaciona masa, te rješenjem o zaključenju likvidacionog postupka ovlastiti likvidacioni upravnik da nastavi postupke i zastupa likvidacionu masu?

ODGOVOR:

U vezi s ovim pitanjem treba, prije svega, imati u vidu razloge zbog kojih se sprovodi likvidacioni postupak nad poslovnim subjektom i svrhu likvidacionog postupka.

Prema članu .2 stav 1. Zakona o likvidacionom postupku (“Službeni glasnik RS”, broj 82/19), likvidacionim postupkom obezbjeđuje se potpuno namirenje svih povjerilaca poslovnog subjekta (stav 1); nakon sprovedenog likvidacionog postupka, te namirenja troškova postupka i svih povjerilaca, preostala imovina poslovnog subjekta raspodjeljuje se osnivačima, ortacima, članovima odnosno akcionarima poslovnog subjekta (u daljem tekstu: vlasnici kapitala poslovnog subjekta) srazmjerno učešću u vlasništvu (stav 2).

U članu 5. tog zakona popisani su slučajevi u kojima se provodi likvidacioni postupak. Prema članu 49. istog zakona, po pravosnažnosti rješenja o zaključenju likvidacionog postupka, likvidacioni sudija nalaže brisanje poslovnog subjekta iz Registra

U konkretnom slučaju namireni u svi povjerioci i preostala likvidaciona masa uplaćena je na račun osnivača. Dakle, ispunjena je svrha likvidacionog postupka, pa likvidacioni dužnik više nije u obavezi da izmiruje potraživanja poverilaca, jer su oni već namireni. Više nema likvidacionog postupka, a time ni likvidacione mase.

Pošto se po pravosnažnosti rješenja o zaključivanju likvidacionog postupka iz sudskog registra briše likvidacioni dužnik, njegovi pravni sljednici su osnivači na čiji je račun je uplaćen ostatak likvidacione mase, pa bi oni bili aktivno legitimisani da nastave ili pokrenu postupka u pogledu preostale imovine likvidacionog dužnika.

Iz navedenih razloga nema osnova ni potrebe da se u sudskom registru registruje likvidaciona masa, jer to nije predviđeno odredbama Zakona o likvidacionom postupku, kao ni odredbama Zakona o stečaju, koji propisuje mogućnost registrovanja stečajne (a ne likvidacione) mase, a takva registracija se ne bi mogla izvršiti ni shodnom primjenom odredbi Zakona o stečaju, u smislu člana 4. Zakona o likvidaciji.

VI. MATERIJALNO PRAVO

28. PITANJE: Naknada troškova liječenja osiguranika Fonda zdravstvenog osiguranja (član 66. Zakona o zdravstvenom osiguranju)

Imajući u vidu odluke koje su u prethodnom periodu vraćene sa Višeg privrednog suda, postavlja se pitanje da li u parnicama tužioca Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske, protiv tuženih osiguravajućih društava, treba član 66. Zakona o zdravstvenom

osiguranju, prema kojem Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske ima pravo da zahtjeva naknadu troškova liječenja za svoje osiguranike neposredno od zajednice osiguranja imovine i lica, koja je nastala upotrebom motornog vozila osiguranog kod te zajednice, dovoditi u vezu sa odredbama Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju i da li treba cijeliti eventualni doprinos oštećenog, odnosno odgovornost lica koje je upravljalo vozilom osiguranim kod te zajednice.

Konkretno pitanje je da li sud cijeni doprinos lica povrijeđenog u saobraćajnoj nezgodi, na čije troškove liječenja se odnosi zahtjev tužioca i da li na tu okolnost utiče da li je to lice bilo vozač ili saputnik?

Da li se mogu primijeniti odredbe zakona koji više nije na snazi, na naknadu štete koja je nastala za vrijeme važenja tog zakona?

ODGOVOR:

Prema članu 66. Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 57/03, 17/08, 1/09, 106/09, 39/16, 110/16, 94/19, 44/20, 37/22), Fond zdravstvenog osiguranja ima pravo da zahtjevu naknadu troškova liječenja za svoje osiguranike neposredno od zajednice osiguranja imovine i lica, koja je nastala upotrebom motornog vozila osiguranog kod te zajednice.

Članom 31. stav 1. Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju ("Službeni glasnik RS", broj 82/15, 78/20 - u daljem tekstu: ZOOS) propisano je da je društvo za osiguranje dužno Fondu zdravstvenog osiguranja Republike Srpske nadoknaditi stvarnu štetu u okviru odgovornosti svog osiguranika i u granicama obaveza preduzetih ugovorom o osiguranju.

Prema članu 21. stav 2. ZOOS, ugovor o osiguranju od autoodgovornosti pokriva odgovornost vlasnika, odnosno korisnika vozila prema trećim licima koji imaju zahtjev za naknadu štete od odgovornog lica koje mu štetu prouzrokuje, u skladu sa odredbama propisa kojima se uređuju obligacioni odnosi.

Odredbama člana 178. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO) regulisana je odgovornost u slučaju udesa izazvanog motornim vozilima u pokretu.

Navedene odredbe ZZO i ZOOS se ne isključuju već dopunjavaju.

U građanskom pravu, i to u najširem smislu, izraz regres se upotrebljava da označi odštetu, odnosno obeštećenje za pretrpljeni gubitak ili izdatak. Članom 66. ZZO za Fond zdravstvenog osiguranja je ustanovljeno zakonsko pravo na regres, odnosno pravo da kao dužnik, koji je ispunio svoju obavezu iz ZZO prema povjeriocu - svom osiguraniku liječenom od povreda zadobijenih upotrebom motornog vozila, od društva za osiguranje traži vraćanje isplaćenog. Time je Fond zdravstvenog osiguranja dobio status trećeg lica iz ugovora o osiguranju od autoodgovornosti i legitimaciju da od osiguravajućeg društva refundira troškove liječenja, i to one troškove liječenja koji su posljedica nezgode za koju je odgovorno osigurano vozilo.

Pri tome, tuženi, za regresno potraživanje, odgovara tužiocu za svog osiguranika i isto kao on (u okviru odgovornosti svog osiguranika i saglasno odgovarajućim odredbama Zakona o obligacionim odnosima) i u granicama ugovora o osiguranju definisanim odredbom člana 21.

stav 2. ZOOS. To znači da pokriva odgovornost vlasnika, odnosno korisnika vozila, prema trećim licima koji imaju zahtjev za naknadu štete, kad prema tim trećim licima postoji građanska odgovornost osiguranika za naknadu štete iz tog štetnog događaja.

U slučaju kad je osiguranik tuženog, koji je i osiguranik tužioca za kojeg je tužilac platio predmetne troškove liječenja, skrivio je saobraćajnu nezgodu, pa je predmetna šteta posljedica njegovih radnji i propuštanja (osiguranik tuženog je štetu pričinio sam sebi), tužilac nema pravo na obeštećenje za troškove liječenja, a tuženi za predmetnu štetu ne odgovara na temelju obaveza preuzetih po ugovoru o osiguranju od autoodgovornosti. U tom slučaju, nisu ispunjeni uslovi iz člana 66. ZZO i 31. ZOOS da se obaveže tuženi na isplatu regresnog potraživanja na ime troškova liječenja.

OVAKO pravno svatanje izraženo je u presudi Vrhovnog suda RS broj 57 0 Ps 134861 22 Rev od 18.10.2023. godine.

Iz navedenog proizlazi da treba cijeliti doprinos lica povrijeđenog u saobraćajnoj nezgodi, na čije troškove liječenja se odnosi zahtjev tužioca, a ukoliko konkretni slučaj nije pokriven osiguranjem od autoodgovornosti, ne može se ni tužiocu dosuditi naknada za štetu uzrokovanu upotrebom motornog vozila.

U članu 27. stav 2. ZOOS propisano je koja lica nemaju pravno na naknadu štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti (vozač vozila kojim je prouzrokovana šteta, putnik koji je dobrovoljno ušao u vozilo kojim je prouzrokovana šteta, a kojim je upravljao neovlašteni vozač ili vozač pod dejstvom alkohola ili opojnih droga ili dr.), pa te okolnosti utiču na pravo na naknadu štete, tako što Fond kao tužilac nema pravo na naknadu štete koja nije pokrivena osiguranjem od autoodgovornosti.

Stupanjem na snagu Zakona o obaveznom zdravstvenom osiguranju („Službeni glasnik RS“, broj 93/22, 132/22) prestaje da važi raniji Zakon o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 57/03, 17/08, 01/09, 106/09, 110/16, 94/19, 44/20 i 37/22), a prema članu 90. tog novog zakona, Fond ima pravo da zahtjeva naknadu troškova liječenja i drugih nužnih troškova za svoja osigurana lica neposredno od društva za osiguranje za štetu koja je nastala upotrebom motornog vozila osiguranog kod tog društva za osiguranje. Dakle, taj novi zakon suštinski na isti način reguliše pravo Fonda na naknadu štete za štete prouzrokovane upotrebom motornog vozila.

Sa aspekta vremenskog važenja zakona, mjerodavan je zakon koji je bio na snazi u vrijeme saobraćajne nezgode odnosno štetnog događaja, iako se postupka vodi za vrijeme važenja novog zakona.

29. PITANJE:

U kojem roku zastarijeva potraživanje po osnovu obavljanja pravnih poslova za stečajnog dužnika, bez zasnivanja radnog odnosa, od strane fizičkog lica koje nije registrovano kao preduzetnik?

ODGOVOR:

Ugovor o djelu regulisan je članovima 600. – 629. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO), a prema članu 600. ZOO, ugovorom o djelu poslenik (preduzimač, izvođač radova) obavezuje se da obavi određeni posao, kao što je izrada ili opravka neke stvari ili izvršenje nekog fizičkog ili intelektualnog rada i sl., a naručilac se obavezuje da mu za to plati naknadu.

Prema članu 128. Zakona o stečaju ("Službeni glasniku RS", br. 16/16), danom otvaranja stečajnog postupka prestaju ugovori o radu radnika stečajnog dužnika (stav 1): stečajni upravnik pismeno obavještava radnike o prestanku radnog odnosa (stav 2); stečajni upravnik može zaključiti nove ugovore o radu sa licima koja su mu potrebna za nastavak poslovanja ili odvijanje stečajnog postupka, prvenstveno sa radnicima stečajnog dužnika kojima je prestao ugovor o radu (stav 3).

Članom 205. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 1/16, 66/18, 91/21, 119/21), propisano je da poslodavac može sa određenim licem da zaključi ugovor o djelu radi obavljanja poslova koji su van djelatnosti poslodavca, a koji imaju za predmet samostalnu izradu ili opravku određene stvari, samostalno izvršenje određenog fizičkog ili intelektualnog posla (stav 1), te se ugovorom iz stava 1. tog člana između izvršioca posla i poslodavca uspostavlja građansko-pravni odnos u smislu propisa o obligacionim odnosima i zaključuje se u pisanom obliku (stav 2).

Obavljanje pravnih poslova za stečajnog dužnika, bez zasnivanja radnog odnosa, od strane fizičkog lica, koje nije registrovano kao preduztnik, po svojoj pravnoj prirodi, je potraživanje po osnovu ugovora o djelu, a ne o potraživanju iz radnog odnosa.

Budući da odredbama ZOO nije propisan posebni rok zastarijevanja, takvo potraživanje zastarijeva u opštem zastarnom roku od 10 godina, propisanom članom 371. ZOO.

30. PITANJE:

Da li se u izvršnom postupku može vršiti prebijanje potraživanja između stranaka?

ODGOVOR:

Odredbama Zakona o izvršnom postupku, kao ni odredbama Zakona o parničnom postupku, koji se u izvršnom postupku primjenjuje shodno članu 21. ZIP, nije predviđeno da sud u izvršnom postupku odlučuje o prigovoru radi prebijanja.

Prigovor radi prebijanja je ograničen na parnični postupak i u, skladu sa članom 207. stav 3. ZPP, taj prigovor koji nije iznijet pred prvostepenim sudom ne može se iznositi ni u žalbi, što znači da njegovo stavljanje u izvršnom postupku takođe nije dozvoljeno.

Članom 47. stav 8. ZIP propisano je da se prigovor protiv rješenja o izvršenju može podnijeti iz razloga koji sprječavaju izvršenje, a naročito ako je potraživanje prestalo na osnovu činjenice koja je nastala u vrijeme kad je izvršenik nije više mogao istaći u postupku iz kojeg potiče

odluka, odnosno ako je potraživanje prestalo na osnovu činjenice koja je nastala nakon zaključenja sudskog ili upravnog poravnjanja.

Što se tiče građansko pravne kompenzacije ona ima uticaj na postupak izvršenja, ako je potraživanje prestalo na osnovu činjenice koja je nastala u vrijeme kada je izvršenik više nije mogao istaći u postupku iz kog potiče odluka, odnosno ako je potraživanje prestalo na osnovu činjenice koje je nastalo nakon zaključenog sudskog poravnjanja. Do građansko pravne kompenzacije ne dolazi čim se sretnu takva potraživanja, već je za njen nastanak potrebna izjava jedne stranke o prebijanju.

Upravo ta kompenzaciona izjava je činjenica koja dovodi do prestanka povjeriočevog potraživanja, pa ako je ta izjava data nakon momenta koji je prema odredbi člana 47. stav 8. ZIP odlučan za ocjenu da li prestanak obaveze predstavlja opravdan razlog za žalbu protiv rješenja o izvršenju, odnosno za prigovor, tada će kompenzacija dovesti do prihvatanja prigovora.

Do prebijanja potraživanja ne može doći odlukom suda u izvršnom postupku.

Pod pretpostavkom da je došlo do građansko pravne odnosno vanprocesne kompenzacije moglo bi se usvojiti kao osnovan prigovor radi prebijanja koji je istakao izvršenik.

U slučaju da ni tražilac izvršenja kao ni izvršenik nisu utvrdili da je za njihovo međusobno potraživanje, koje temelje na izvršnim ispravama, došlo do građansko pravne kompenzacije, prvostepeni sud ne može usvojiti prigovor potraživanja izvršenika istaknut radi prebijanja, a pogotovo ne može u izvršnom postupku utvrđivati da je osnovano potraživanje izvršenika prema tražiocu izvršenja.

VII. SUDSKE TAKSE

31. PITANJE:

Problem vezan za naplatu sudske takse za subjekte na nivou Bosne i Hercegovine (prvenstveno Uprava za indirektno oporezivanje), s obzirom da podnose zahtjev za oslobađanje od plaćanja sudske takse.

Zakonom o sudskim taksama, te izmjenama i dopunama propisano je oslobađanje od plaćanja takse u članu 10. iz kojih odredaba se ne može zaključiti da su Bosna i Hercegovina i njeni organi oslobođeni od plaćanja takse, što stvara problem i prilikom odlučivanja o oslobađanju od plaćanja takse koji se zahtjevi od nedavno podnose, te u pogledu prinudne naplate iste.

Prinudna naplata neplaćene takse po pozivu suda za plaćanje iste za subjekte čije je sjedište van teritorije Republike Srpske, sa posebnim osvrtom na organe Bosne i Hercegovine (Uprava za indirektno oporezivanje).

Odredbom člana 32. propisan je postupak za naplatu neplaćene takse, što takođe stvara problem za subjekte koji nisu obuhvaćeni oslobađanjem od plaćanja takse, odnosno zbog

činjenice da Poreska uprava vraća rješenja o prinudnoj naplati takse za subjekte koji nemaju sjedište na teritoriji Republike Srpske, tako da pored Uprave za indirektno oporezivanje se taj problem kod prinudne naplate takse javlja i kod drugih subjekata čije je sjedište van teritorije Republike Srpske, što smatramo da bi trebalo urediti izmjenama zakona o sudskim taksama. Smatramo da donošenjem rješenja o prinudnoj naplati i dostava istog po pravosnažnosti i izvršnosti Poreskoj upravi predstavlja okončan postupak za prinudnu naplatu iste.

ODGOVOR:

Članom 10. stav 1. Zakona o sudskim taksama ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 73/2008, 49/09, 67/13, 63/14, 66/18, 67/20) – u daljem tekstu: ZSD, propisan je krug subjekata koji su oslobođeni od plaćanja takse, među kojima nije navedena Bosna i Hercegovina odnosno njihovi organi. Pored toga, stavom 2. istog člana taksativno su propisane radnje na koje se taksa ne plaća.

Imajući u vidu obaveznost primjene ovih zakonskih normi i u situaciji kada je takseni obveznik Bosna i Hercegovina odn. njihovi organi nisu oslobođeni plaćanja sudske takse zbog čega sud treba da preduzme sve radnje propisane članom 32. ZST. To konkretno podrazumijeva sljedeće: taksenom obvezniku koji ne uplati taksu u roku od osam dana od dana prijema obavještenja o obavezi uplate takse, rješenjem suda određuje se vrsta i visina taksene obaveze, kaznena taksa u iznosu od 50% visine te takse, a takseni obveznik se obavezuje da u roku od osam dana od dana prijema rješenja plati dugovanu i kaznenu taksu (stav 1.), obrazloženje rješenja iz stava 1. ovog člana sadrži sljedeće podatke:

- a) kada je nastala taksena obaveza,
- b) da li je stranka obaviještena o obavezi uplate takse i na koji način,
- v) da li je to obavještenje primila,
- g) da li je takseni obveznik upozoren na posljedice neplaćanja takse u roku,
- d) kao i druge bitne činjenice o obavezi uplate takse (stav 2.), protiv rješenja suda iz stava

1. tog člana dozvoljena je žalba u roku od osam dana od dana prijema rješenja, koja ne odgađa izvršenje rješenja (stav 3.), u slučaju da takseni obveznik u propisanom roku ne uplati taksu iz stava 1. ovog člana, sud dostavlja rješenje nadležnom poreskom organu, sa klauzulom izvršnosti, prema sjedištu, odnosno prebivalištu taksenog obveznika radi prinudne naplate dugovane takse (stav 4.), ako je takseni obveznik fizičko lice koje ima prebivalište ili boravište u inostranstvu ili ako je takseni obveznik pravno lice koje ima sjedište u inostranstvu, rješenje se dostavlja nadležnom poreskom organu, na čijem području se nalazi imovina taksenog obveznika, a ako nema imovine onda nadležnom poreskom organu na području sjedišta suda (stav 5.), o prijemu rješenja suda iz stava 1. ovog člana, Poreska uprava Republike Srpske će sprovesti postupak prinudne naplate dugovane takse po odredbama Zakona o poreskom postupku Republike Srpske (stav 6.), a nadležni poreski organ će obavijestiti sud o rezultatima naplate takse izvršene prinudnim putem dostavom dokaza o naplati takse (stav 7.).

Ako Poreska uprava Republike Srpska vrati kao nenaplaćenu taksu kako je navedeno u pitanju sud će predmetne isprave dostaviti Pravobranilaštvu RS radi pokretanja izvršnog postupka pred nadležnim sudom.

32. PITANJE:

Drugo pitanje odnosi se na naplatu takse na žalbu i reviziju u situacijama kada je ukinuta odluka, te ponovo dođe do izjavljivanja žalbe, imajući u vidu da je to nova radnja, kojom se osporava nova odluka i drugi sudovi, koliko smo mi uspjeli saznati naplaćuju ove takse, a u velikom broju slučajeva i naše stranke ove takse plate, pa se postavlja pitanje obaveze suda da poziva stranke da ove takse plate, budući da su nam u prethodnom periodu ukinuta rješenja o prinudnoj naplati takse u ovim situacijama.

Obrazloženje u rješenjima kojima se ukidaju naša rješenja o prinudnoj naplati takse jeste da odredbama Zakona o sudskim taksama nije propisano da se takse plaćaju više puta u jednom sudskom postupku, a okolnost da se izjavljenim revizijama pobijaju drugostepene presude donesene u ranijem i ponovljenom postupku ne stvara obavezu da se dva puta plaća sudska taksa na reviziju, budući da je taksa na reviziju već jedanput plaćena, pa nema mogućnosti da se ponovo traži njena naplata. Kako je ovdje riječ o novoj žalbi, odnosno novoj reviziji protiv nove odluke, imajući u vidu dosadašnju praksu da se stranke pozivaju da ove takse plate, i činjenicu da su na ovaj način obezbjeđena značajna sredstva po osnovu taksi na žalbu i reviziju, molimo vas da ovo pitanje razmotrite.

ODGOVOR:

Prema članu 1. stav 2. Zakona o sudskim taksama ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 73/2008, 49/09, 67/13, 63/14, 66/18, 67/20 – u daljem tekstu: ZST), postupci u kojima se plaća taksa i visina takse za pojedine radnje utvrđeni su u Taksenoj tarifi, koja se nalazi u Prilogu tog zakona i čini njegov sastavni dio.

U Taksenoj tarifi (I) PARNIČNI I IZVRŠNI POSTUPAK - Tarifnim brojem 1., između ostalog, propisano je sljedeće:

11. Za žalbu ili reviziju protiv presude i za žalbu protiv rješenja u sporovima zbog ometanja posjeda plaća se dvostruka taksa propisana tačkom 1. ovog tarifnog broja.

12. Za žalbu protiv rješenja kojim je odbijen prijedlog za povrat u prijašnje stanje plaća se polovina takse prema vrijednosti predmeta spora iz tačke 1. ovog tarifnog broja, ali ne više od 200 KM.

13. Za žalbu ili reviziju protiv ostalih rješenja plaća se taksa propisana u tački 1. ovog tarifnog broja.

U ZST nije propisano kako postupati kod naplate takse na žalbu ili reviziju nakon ukidanja prvobitne odluke niti su te radnje (za koje se ne plaća taksa) navedene u članu 10. stav 2. istog zakona.

Prema odredbi člana 6. stav 1. tačka a) ZST obaveza plaćanja takse nastaje danom podnošenja tužbe, odnosno podneska, danom donošenja sudske odluke, zaključenjem sudskog poravnjanja, danom donošenja rješenja o glavnoj diobi u postupku stečaja, danom donošenja rješenja o zaključenju likvidacionog postupka i sl.

Shodno navedenom mišljenja smo da postoji obaveza plaćanja takse na žalbu ili reviziju na odluku koja je donesena u ponovljenom postupku nakon ukidanja prethodne odluke. Pored

toga, treba imati u vidu da će drugostepeni sud i revizionni sud ponovo postupati i zato ta radnja treba biti obuhvaćena naplatom takse.

33. PITANJE:

Sličnu dilemu imamo i u pogledu obaveze plaćanja takse na žalbu izjavljenu na rješenje kojim je odlučeno o prigovoru, ili na bilo koje rješenje u izvršnom postupku, jer je taksenom tarifom, tarifnim brojem 1. tačka 13. predviđena obaveza plaćanja takse na žalbe protiv „ostalih“ rješenja, a ova odredba nalazi se u prvoj glavi taksene tarife pod nazivom Parnični i izvršni postupak, te su sudije do sada smatrale da trebaju pozivati stranke da istu plate, a postoje odluke u kojima ste rješenja o prinudnoj naplati takse u tim situacijama ukidali.

Takođe se postavlja pitanje naplate takse na žalbe izjavljene u izvršnom postupku, kada je sud donio više rješenja na koja su stranka izjavila žalbe, da li na svaku žalbu pozivamo stranku da plati žalbu?

ODGOVOR:

Odredbom člana 6. stav 1. tačka a) Zakona o sudskim taksama propisano je da obaveza plaćanja takse nastaje danom podnošenja tužbe, odnosno podneska, danom donošenja sudske odluke, zaključenjem sudskog poravnjanja, danom donošenja rješenja o glavnoj diobi u postupku stečaja, danom donošenja rješenja o zaključenju likvidacionog postupka i sl.

U Taksenoj tarifi (I) PARNIČNI I IZVRŠNI POSTUPAK - Tarifnim brojem 1., između ostalog, propisano je sljedeće:

7. Za prijedlog da se dozvoli izvršenje ili obezbjeđenje ili izda privremena mjera, za prijedlog za povrat u prijašnje stanje, za prijedlog za obezbjeđenje dokaza prije pokretanja parnice, za prijedlog za određivanje sudske mjere osiguranja, ili reviziju plaća se polovina takse propisane ovim tarifnim brojem.

8. Izuzetno od tačke 1. podt. 1) i 2) i tačke 7. ovog tarifnog broja, za prijedlog da se dozvoli izvršenje po osnovu vjerodostojne isprave u predmetima u kojima je vrijednost spora do 3.000 KM plaća se taksa od 75 KM.

13. Za žalbu ili reviziju protiv ostalih rješenja plaća se taksa propisana u tački 1. ovog tarifnog broja.

16. Za prijedlog da se dozvoli izvršenje ili obezbjeđenje ili da se odredi sudska mjera osiguranja plaća se jedna taksa i kad se predloži istovremeno ili naknadno više sredstava izvršenja, odnosno obezbjeđenja.

Dalje, odredbom člana 31. stav 2. navedenog zakona propisano je: (2) Ako se pravnim lijekom, odnosno prigovorom protiv rješenja o izvršenju odluka pobija samo u jednom dijelu, za plaćanje takse za pravni lijek, odnosno prigovor, uzima se vrijednost samo pobijanog dijela.

U skladu sa navedenom zakonskom odredbom i taksenom tarifom, svaka žalba na rješenje, pa tako i žalba izjavljena na rješenje kojim je odlučeno po prigovoru, podliježe obavezi plaćanja takse.

34. PITANJE:

Zatim, iz sadržaja odredbe člana 31. stav 2. Zakona o sudskim taksama proizlazi obaveza plaćanja takse na pravni lijek, odnosno prigovor protiv rješenja o izvršenju, ali taksenom tarifom i nigdje više u zakonu se ova taksa ne pominje, pa imamo dilemu da li imamo obavezu pozivati stranke da taksu na prigovor plate i u kom iznosu.

ODGOVOR:

Da, jer je članom 6. tačka a) Zakona o sudskim taksama ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 73/2008, 49/09, 67/13, 63/14, 66/18, 67/20) – u daljem tekstu: ZST propisano da obaveza plaćanja takse (u daljem tekstu: taksena obaveza) nastaje za tužbu i podneske - danom podnošenja tužbe, odnosno podnesaka. Stoga se prigovor smatra podneskom iz člana 6. ZST i taksira se na način određen članom 31. ZST.

VIII. MJENICA

35. PITANJE:

Koji je rok zastarjelosti blanko mjenice na kojoj nije upisan nijedan element bitan za mjenicu, već samo postoji potpis trasanta (izdavaoca mjenice) i per aval? Od ostalih dokumenata koji se povezuju sa ovom mjenicom u spisu se nalazi mjenično ovlaštenje koje ima upisan određeni datum ili ugovor o kupoprodaji u kojim odredbama stoji da je izdana blanko mjenica. Ugovor o kupoprodaji je zaključen 20.11.2021. godine i u istom je navedena iduća odredba o mjenicama:

„Spomenuta mjenična izjava je izdana istog dana kad je sklopljen i ugovor 20.11.2022.“

ODGOVOR:

Zakon o mjenici („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 32/01) – u daljem tekstu: ZM ne propisuje posebna pravila niti posebne rokove za blanko mjenicu. Članom 80. ZM propisani su rokovi zastarjelosti i to najduži u odnosu na akceptanta (tri godine računajući od dospelosti), protiv indosanta i protiv trasanta zahtjevi zastarijevaju za godinu dana, računajući od dana pravodobno podignutog protesta, a ako se u mjenici nalazi odredba "bez troškova", onda od dospelosti. Najkraći rok je kada su u pitanju mjeničnopravni zahtjevi indosanata jednih protiv

drugih i protiv trasanta koji zastarijevaju za šest mjeseci, računajući od dana kad je indosant mjenicu iskupio ili od dana kad je protiv njega kod suda postupljeno.

Dok se blanko mjenica ne popuni ona i nije mjenica te ne proizvodi nikakva dejstva niti teku rokovi. Stoga je za ocjenu zastrajelosti nužno ispuniti mjenicu prema mjeničnom ovlaštenju odnosno ukoliko nema mjeničnog ovlaštenja mjenica se popunjava prema elementima iz osnovnog posla (ugovor o prodaji, ugovor o kreditu i sl.). Tek od datuma dospijeća počinju da teku rokovi (za podizanje protesta, zastarjelost i dr.). Tako će se dospjelost cijeliti prema pravilima sadržanim u članu 80. ZM.

NAPOMENA: Nesporno je da su postoje stavovi sudske prakse iz kojih proizilazi da zastajelost blanko mjenice cijene prema okolnosti što datum dospijeća nije popunjen zbog čega istu tretiraju kao mjenicu po viđenju (što ona nije). Naime, članom 4. stav 2. ZM propisano je da se trasirana mjenica u kojoj nije označena dospjelost smatra kao mjenica po viđenju. S tim u vezi primjenjuju i član 35. stav 1. ZM kojim je propisano da je mjenica po viđenju plativa čim se podnese, a ona se mora podnijeti na isplatu u roku od jedne godine od dana izdavanja. To smatramo pogrešnim kod blanko mjenice jer ona u momentu izdavanja nema sve bitne mjenične elemente. U momentu dospijeća povjerilac će popuniti mjenicu u cjelosti uključujući i datum dospjelosti. To je mjenica koja dospijeva na određeni dan i nema mjesta njenom podvođenju pod mjenicu po viđenju koja dospijeva u roku od jedne godine od dana izdavanja.

////